

MITTE-EESTLASTE PERSPEKTIIVID

ELANIKKONNA KÜSITLUS

kevad 2006

www.saarpoll.ee

SISUKORD

1.	Põhijäreldused.....	3
2.	Metoodika.....	6
3.	Tulemuste analüüs	
3.1.	Kodakondsuse tunnuse alusel moodustatud vastajagruppide lühikirjeldus.....	7
3.2.	Rahulolu praeguse olukorraga	
3.2.1.	Kas asjad Eestis lähevad paremuse või halvemuse suunas.....	8
3.2.2.	Rahulolu praeguse eluga Eestis tervikuna.....	8
3.2.3.	Hinnang oma pere praegusele majanduslikule olukorrale.....	9
3.2.4.	Prognoos oma pere majanduslikule olukorrale 5 aasta pärast, võrreldes praegusega.....	9
3.2.5.	Kinnisvara ja elamistingimused	
3.2.5.1	Kinnisvara omamine.....	10
3.2.5.2	Kas Te olete oma praeguse elamispinna omanik või üürnik....	10
3.2.5.3	Eluaseme suurus ühe leibkonna liikme kohta.....	11
3.2.5.4	Rahulolu elamistingimustega.....	11
3.2.6.	Hinnangud oma tööle	
3.2.6.1	Töö vastavus erinevatele tingimustele.....	12
3.2.6.2	Üldine rahulolu praeguse tööga.....	13
3.2.7.	Konkurentsivõimelisus tööturul	
3.2.7.1	Hinnang oma konkurentsivõimelisusele Eesti tööturul.....	13
3.2.7.2	Mis aitaks tõsta konkurentsivõimet.....	14
3.2.7.3	Tõenäosus leida vastuvõetav töökoht.....	14
3.3.	Mitte-eestlaste identiteet	
3.3.1.	Millist riiki peetakse oma kodumaaks.....	15
3.3.2.	Sünnimaa.....	16
3.3.3.	Kellena Te ennast praegusel ajal kõige enam tunnete.....	17
3.3.4.	Kas Eestis elavad venelased erinevad Venemaal elavatest venelastest...	17
3.3.5.	Kas peate oma elu- ja mõttelaadi eestlaste omast erinevaks või sarnaseks.....	18
3.3.6.	Kas eesti keelt oskavate venelaste elu-ja mõttelaad on eestlastele sarnasem kui eesti keele mitteoskajate oma	18
3.4.	Kontaktid eestlastega	
3.4.1.	Kas nende inimeste hulgas, kellega Te lähemalt kokku puutute, on eestlasi.....	19
3.4.2.	Kui tihti puutute kokku ja suhtlete eestlastega igapäevaelus.....	20
3.5.	Keeleoskuse küsimused	
3.5.1.	Erinevate keelte oskus.....	20
3.5.2.	Eesti keele eksami tunnistuse omamine ning keeleoskuse kategooria....	21
3.5.3.	Mis aastal tegite viimati eesti keele kategooria- või tasemeeksami.....	22
3.5.4.	Põhjused eesti keele oskuse parandamiseks.....	22
3.5.5.	Millist eesti keele oskust Teil oma praeguses töös vaja läheb.....	23
3.5.6.	Milliste keelte oskus on vajalik, et laps oleks edukas.....	24

3.6.	Eesti plussid ja miinused	
3.6.1.	Eesti valitsuse suhtumine mitte-kodanikesse.....	25
3.6.2.	Eesti valitsuse suhtumine vastaja rahvusesse.....	25
3.6.3.	Milliste Eesti riigi poolsete meetmetega, mis aitavad mitte-eestlastel eluga Eestis kohaneda, Te olete kõige rohkem rahul.....	26
3.6.4.	Milliste Eesti riigi poolsete meetmetega, mis aitavad mitte-eestlastel eluga Eestis kohaneda, Te olete kõige vähem rahul.....	27
3.6.5.	Suhtumine Eestisse elama asumisse	
3.6.5.1	Kas soovitaksite välisriigi tuttavatele asuda Eestisse elama.....	28
3.6.5.2	Mis on see hea, mille pärast tasuks Eestisse elama tulla.....	28
3.6.5.3	Mis on see halb, mille pärast ei tasu Eestisse elama tulla.....	29
3.7.	Mitte-eestlaste võimalik käitumine tulevikus	
3.7.1.	Soov saada Eesti kodakondsust.....	30
3.7.2.	Valmisolek sooritada kodakondsuse eksameid.....	31
3.7.3.	Eesti kodakondsust mitteomavate inimeste võimalik käitumine tulevikus.....	31
3.7.4.	Eesti kodakondsust omavate mitte-eestlaste võimalik käitumine tulevikus.....	32
3.7.5.	Kas Teil on sugulasi või tuttavaid, kes on viimase 3 aasta jooksul kolinud Eestist ära või käinud välismaal tööl.....	33
3.7.6.	Eestist ära sõitmise põhjused ning kõige suuremad probleemid.....	34
3.7.7.	Mille pärast muretsevad mitte-eestlased.....	35
3.7.8.	Olukord Eestis võrreldes olukorraga Venemaal.....	36
3.7.9.	Mida kavatsete oma elu paremaks muutmiseks ette võtta.....	37
3.7.10	Kus Te sooviksite, et Teie lapsed tulevikus elaks.....	38
3.8.	Mitte-eestlaste võimalik väljaränne	
3.8.1.	Võimalik väljaränne SRÜ riikidesse	
3.8.1.1	Kavatsused asuda elama Venemaale või mõnda teise SRÜ riiki.....	39
3.8.1.2	Informeeritus erinevatest asjaoludest selles SRÜ riigis.....	39
3.8.1.3	Kellega koos Te asuksite elama mõnda SRÜ riiki.....	40
3.8.1.4	Lähedaste inimeste olemasolu Eestis ja teistes endise NSVL vabariikides.....	41
3.8.1.5	Millisesse SRÜ riiki asuksite elama.....	41
3.8.1.6	Millised tingimused peavad olema täidetud, kui sooviksite kolida mõnda SRÜ riiki.....	42
3.8.2.	Võimalik väljaränne teistesse Euroopa Liidu riikidesse	
3.8.2.1	Kavatsused asuda elama mõnda teise Euroopa Liidu riiki.....	42
3.8.2.2	Informeeritus erinevatest asjaoludest selles Euroopa Liidu riigis.....	43
3.8.2.3	Kellega koos Te asuksite elama mõnda teise Euroopa Liidu riiki.....	43

GRAAFIKUD

1. PÕHIJÄRELDUSED

- ✓ Suurem osa mitte-eestlastest on oma eluga üldiselt rahul ning usub, et tulevikus läheb elu veelgi paremaks. Eesti kodakondsust omavad mitte-eestlased on oluliselt rahulolevamad ning tuleviku suhtes optimistlikumad kui ülejäänud mitte-eestlased. Kõige rahulolematumad, murelikumad ning pessimistlikumad on üldkokkuvõttes määratlemata kodakondsusega inimesed. Eelmise küsitlusperioodiga (2000. a.) võrreldes on Venemaa kodakondsust omavate ning määratlemata kodakondsusega inimeste üldine rahulolu ja optimism kasvanud, erandiks on tööga seotud küsimused, mille puhul on inimeste rahulolu veidi langenud.
- ✓ Uuring näitas, et Eestis elavate mitte-eestlaste identiteet ei ole kindlasti üheselt määratletav. Mitte-eestlased peavad end regionaalsest ja rahvuslikust aspektist vaadatuna kõige sagedamini kas Eesti venelaseks või ja Eesti elanikuks. Suurem osa siin elavatest mitte-eestlastest peab end erinevaks nii Venemaal elavatest venelastest kui siin elavatest eestlastest. Eesti kodakondsust omavate mitte-eestlaste identiteet on suhteliselt rohkem seotud Eesti ja Euroopaga, Venemaa kodanike identiteet on suhteliselt rohkem seotud Venemaaga.
- ✓ Eelmise küsitlusperioodiga võrreldes on eesti keele oskajate osakaal Venemaa kodanike seas veidi kasvanud, määratlemata kodakondsusega inimeste seas jäänud samaks. Nii Venemaa kodanike kui määratlemata kodakondsusega inimeste suhtlemisaktiivsus eestlastega on eelmise küsitlusperioodiga võrreldes jäänud samaks. Nagu võis eeldada, on Eesti kodakondsust omavate mitte-eestlaste eesti keele oskuse tase ning kontaktsus eestlastega tunduvalt kõrgem kui teistel mitte-eestlastel. Eesti keele õppimise motiivid on mitte-eestlastel veidi erinevad – Eesti kodakondsust omavaid mitte-eestlasi motiveerib oma eesti keele oskust parandama eelkõige soov saada paremat töökohta, Venemaa kodanikke soov suhelda eestlastega ning määratlemata kodakondsusega inimesi soov sooritada Eesti kodakondsuse saamiseks vajalik eesti keele eksam. Üldiselt on aga mitte-eestlased seisukohal, et selleks et olla edukas, on vaja osata kolme keelt – inglise, eesti ja vene keelt.

- ✓ Mitte-eestlaste võimalikku väljarännet uurisime nii isiklikust aspektist kui läbi üldiste arvamusküsimuste siinsete mitte-eestlaste võimaliku käitumise kohta. Mõlemast aspektist vaadatuna võib öelda, et valdav enamus Eestis elavatest mitte-eestlastest (nii Eesti kodakondsust omavatest kui mitteomavatest) jääb Eestisse elama ning umbes pooled ilma Eesti kodakondsuseta inimesed püüavad saada Eesti kodakondsuse. Eelmise küsitlusperioodiga võrreldes on aga ilma Eesti kodakondsuseta inimeste soov saada Eesti kodakondsust üldkokkuvõttes veidi vähenenud. Mitte-eestlaste väljarännet teistesse Euroopa Liidu riikidesse peetakse tunduvalt tõenäolisemaks kui mitte-eestlaste väljarännet Venemaale või teistesse SRÜ riikidesse. Sama trendi kinnitavad ka vastajate isiklikud tulevikuplaanid – mõnda teise Euroopa Liidu riiki elama asumist on kaalunud 17% mitte-eestlastest ning mõnda SRÜ riiki on kaalunud elama asumist 5% mitte-eestlastest. Tegelik ärasõitjate arv on aga mõlemal juhul kindlasti väiksem.
- ✓ Mitte-eestlaste suurimad probleemid üldse ning peamised Eestist äramineku põhjused on eelkõige majanduslikud. Lisaks majandusliku turvatunde puudumisele on mitte-eestlaste jaoks olulisteks probleemideks ka kehv sotsiaalpoliitika, Eesti kodakondsuse puudumine, eesti keele mitteoskamine, kehvad või kallid meditsiiniteenused ning tunne, et ollakse Eestis madalama sordi inimene.
- ✓ Kui enamus mitte-eestlastest peab Eesti valitsuse suhtumist teistest rahvustest inimestesse (mitte eestlastesse) rahuldavaks või heaks, siis Eesti valitsuse suhtumist ilma Eesti kodakondsuseta inimestesse peetakse pigem halvaks. Rõõmustav on see, et eelmise küsitlusperioodiga võrreldes on nii Venemaa kodanike kui määratlemata kodanike arvates Eesti valitsuse suhtumine Eesti kodakondsust mitte-omavatesse inimestesse muutunud paremaks.
- ✓ Kuigi enamus mitte-eestlastest on oma eluga Eestis üldiselt rahul ning ei kavatse Eestist ära minna, siis paljud mitte-eestlased oma tuttavatele Eestisse elama asumist eriti ei soovitaks. Kardetakse, et nendesse inimestesse ei suhtutaks siin hästi ning arvatakse, et siin on raske head töökohta leida. Eesti plussidena sisserände seisukohast nimetasid mitte-eestlased Eesti suhteliselt kõrget elatustaset ning võimalust siit edasi teistesse Euroopa Liidu riikidesse edasi rännata.

2. METOODIKA

Märtsis 2006. a. viis sotsiaal- ja turu-uuringute firma Saar Poll läbi avaliku arvamuse küsitluse, mille teemaks oli mitte-mitte-eestlaste praegune olukord ning nende võimalik väljaränne Eestist. Suulise intervjuu vormis küsitleti 980 mitte-eestlast vanuses 18-74 aastat. Respondentide valikuks kasutati proportsionaalse juhuvaliku meetodit. Küsitluspunkte oli kokku 109.

Valimi iseloomustus sotsiaal-demograafiliste tunnuste alusel

SUGU	%
Mees	48,9
Naine	51,1
VANUS	
18-29	24,7
25-39	18,1
40-49	18,7
50-59	18,1
60-74	20,5
ELUKOHT	
Põhja-Eesti	48,8
Lääne-Eesti	4,4
Kesk-Eesti	3,3
Kirde-Eesti	31,4
Lõuna-Eesti	12,1
HARIDUS	
Põhiharidus ja vähem	19,4
Keskharidus	60,2
Kõrgharidus	20,4

3. TULEMUSTE ANALÜÜS

3.1. Kodakondsuse tunnuse alusel moodustatud vastajagruppide lühikirjeldus

Küsitletud mitte-eestlaste seas oli kõige rohkem Eesti kodanikke (445), teisel kohal olid määratlemata kodakondsusega inimesed (29%) ning kolmandal kohal Venemaa kodanikud (23%). Kõige vähem oli küsitletavate seas muude riikide kodanikke (4%).

Eesti kodanike seas on keskmisest rohkem naisi, noori (18-29 aastaseid), kõrgharidusega inimesi, keskmisest suurema sissetulekuga inimesi, spetsialiste, kontoritöötajaid ning õpilasi. Regionaalselt on Eesti kodanikke suhteliselt vähem Kirde-Eestis.

Venemaa kodanike seas on keskmisest rohkem mehi, eakaid (60-74 aastaseid) inimesi, pensionäre, vene rahvusest inimesi, keskmise või madalama sissetulekuga ja põhiharidusega inimesi. Regionaalses plaanis elab Venemaa kodanikke kõige enam Narva linnas.

Määratlemata kodakondsusega inimeste seas on keskmisest rohkem mehi, keskhariidusega inimesi, keskmise või madalama sissetulekuga inimesi, reatöötajaid ning töötuid. Vanuse poolest määratlemata kodakondsusega inimene keskmisest mitte-eestlasest ei erine. Määratlemata kodakondsusega inimesi elab keskmisest veidi enam väiksemates maakonnakeskustes ning maal.

Muude riikide kodanike seas on keskmisest rohkem mehi, keskealisi (40-59 aastaseid) inimesi, keskhariidusega inimesi, keskmisest suurema sissetulekuga inimesi ning reatöötajaid. Regionaalselt elab muude riikide kodanikke keskmisest rohkem Põhja-Eestis (sh Tallinnas) ning keskmisest vähem Kirde-Eestis.

3.2. Rahulolu praeguse olukorraga

3.2.1. Kas asjad Eestis lähevad paremuse või halvemuse suunas

Kõikides vastajate gruppides domineeris seisukoht, et asjad liiguvad paremuse suunas. Sellist seisukohta jagavad kõige tugevamalt Eesti kodanikud ja mõne muu riigi kodanikud. Venemaa kodanikud ja määratlemata kodakondsuseta inimesed on mõnevõrra pessimistlikumal seisukohal. Viimaste hulgas on ligikaudu 1/5 neid inimesi, kes ei oska oma seisukohta määratleda.

Käesoleval aastal ning 2000. aastal läbiviidud analoogse uuringu tulemusi on võimalik võrrelda kahe vastajate grupi puhul – Venemaa kodanike ja määratlemata kodakondsuseta isikute puhul (2000. aastal Eesti kodanikke ei küsitatud ja muu riigi kodanike arv oli mõlemas uuringus liiga väike, et oleks võimalik statistiliselt usaldusväärseid järeldusi teha).

Aastate võrdlus näitab, et nii Venemaa kodanike kui määratlemata kodakondsuseta inimeste hinnang asjade arengule Eestis on muutunud märksa positiivsemaks.

	2006				2000	
	Eesti kodanik	Muu riigi kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Paremuse suunas	74%	75%	54%	58%	33%	41%
Halvemuse suunas	15%	13%	26%	20%	43%	39%
Raske öelda	12%	13%	20%	22%	24%	20%

3.2.2. Rahulolu praeguse eluga Eestis tervikuna

Enamus Eestis elavatest mitte-eestlastest on oma eluga Eestis tervikuna rahul. Kõige rahulolevamad on Eesti kodakondsust omavad inimesed, kõige vähem on oma eluga rahul määratlemata kodakondsusega inimesed.

	Eesti kodanik	Muu riigi kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Väga + pigem rahul	73%	68%	63%	57%
Üldse pole rahul + pigem ei ole rahul	27%	33%	36%	40%
Raske öelda	1%	0%	0%	3%

3.2.3. Hinnang oma pere praegusele majanduslikule olukorrale

Üldkokkuvõttes veidi üle poole Eestis elavatest mitte-eestlastest on oma pere majandusliku olukorraga rahul. Varasema küsitlusperioodiga võrreldes on kasvanud Venemaa kodanike ja määratlemata kodakondsusega inimeste rahulolu oma pere majandusliku olukorraga. Kõige rahulolevamad on aga Eesti kodanikud ning kõige rahulolematud on mõne muu riigi kodanikud.

	2006				2000	
	Eesti kodanik	Muu riigi kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Väga hea + pigem hea	66%	48%	55%	49%	41%	39%
Väga halb + pigem halb	30%	53%	41%	47%	55%	56%
Raske öelda	4%	0%	3%	4%	5%	5%

3.2.4. Prognoos oma pere majanduslikule olukorrale 5 aasta pärast, võrreldes praegusega

Üldkokkuvõttes on enam-vähem võrdselt neid mitte-eestlasi, kelle arvates läheb tema pere majanduslik olukord järgmise 5 aasta jooksul paremaks ja neid, kelle arvates jääb nende pere majanduslik olukord samaks. Kõige optimistlikumad on antud küsimuses Eesti kodanikud ja kõige vähem optimistlikud on Venemaa kodanikud.

Varasema küsitlusperioodiga võrreldes on kasvanud Venemaa kodanike ja määratlemata kodakondsusega inimeste optimism oma pere majandusliku olukorra paranemise suhtes. Ka “raske öelda” vastuste vähenemine mõlemas grupis näitab ebakindluse vähenemist.

	2006				2000	
	Eesti kodanik	Muu riigi kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Palju parem + natuke parem	45%	38%	26%	34%	17%	27%
Umbes sama	31%	40%	42%	42%	39%	33%
Palju kehvem + natuke kehvem	13%	15%	20%	13%	17%	15%
Raske öelda	11%	8%	12%	10%	27%	24%

3.2.5. Kinnisvara ja elamistingimused

3.2.5.1 Kinnisvara omamine

91% kõikidest mitte-eestlastest (nende leibkondadest) on korteriomanikud, suvilaomanikke on 29%, maaomanikke 25% ning majaomanikke 10%. Mingisugust kinnisvara ei oma 4% kõikidest mitte-eestlaste leibkondadest.

Eesti kodanikest mitte-eestlased omavad rohkem suvilaid, maid ja maju kui teised mitte-eestlased.

	Eesti kodanik	Muu riigi kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Korter	90%	93%	94%	91%
Suvila	34%	15%	23%	27%
Maa	30%	18%	20%	23%
Maja	15%	8%	5%	7%
Mitte midagi nendest	3%	5%	4%	5%

3.2.5.2 Kas Te olete oma praeguse elamispinna omanik või üürnik

92% kõikidest mitte-eestlastest on oma elamispinna omanikud, 6% on üürnikud ning 2% omab mingit muud seost oma elamispinna. Elamispinna omanikke on vastajate gruppide lõikes kõige vähem muu riigi kodanike seas. Eelmise küsitlusperioodiga võrreldes on Venemaa kodanike seas vähenenud omanike arv ja kasvanud üürnike arv, määratlemata kodakondsusega inimeste seas ei ole varasema küsitlusperioodiga võrreldes selles küsimuses olulisi muutusi toimunud.

	2006				2000	
	Eesti kodanik	Muu riigi kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Omanik	93%	85%	94%	91%	97%	91%
Üürnik	6%	15%	4%	6%	1%	6%
Muu	1%	0%	2%	4%	1%	3%
Raske öelda	1%	0%	0%	0%	0%	1%

3.2.5.3 Eluaseme suurus ühe leibkonna liikme kohta

Mitte-eestlaste keskmine eluaseme suurus ruutmeetrites ühe leibkonna liikme kohta on 23,36 ruutmeetrit. Kodakondsuse gruppide lõikes omavad kõige suuremat pinda ühe inimese kohta muude riikide kodanikud ning kõige väiksemat pinda omavad määratlemata kodakondsusega inimesed. Eelmise küsitlusperioodiga võrreldes on Venemaa kodanike elamispiinad muutnud veidi väiksemaks ning määratlemata kodakondsusega inimeste elamispiinad on muutunud veidi suuremaks.

	2006				2000	
	Eesti kodanik	Muu riigi kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Eluaseme keskmine suurus ruutmeetrites	23,50	24,92	23,71	22,67	24,48	21,27

3.2.5.4 Rahulolu elamistingimustega

Enamus (79%) Eestis elavatest mitte-eestlastest on oma elamistingimustega rahul. Eesti kodanikud ja Venemaa kodanikud on oma elamistingimustega rohkem rahul kui muude riikide kodanikud ja määratlemata kodakondsusega inimesed. Eelmise küsitlusperioodiga võrreldes on oluliselt kasvanud nii Venemaa kodanike kui määratlemata kodakondsusega inimeste rahulolu oma elamistingimustega.

	2006				2000	
	Eesti kodanik	Muu riigi kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Väga + pigem rahul	81%	75%	82%	74%	45%	52%
Üldse + pigem ei ole rahul	18%	25%	18%	24%	51%	43%
Raske öelda	1%	0%	0%	1%	4%	5%

3.2.6. Hinnangud oma tööle

3.2.6.1 Töö vastavus erinevatele tingimustele

Veidi üle kolmveerandi tööl käivatest mitte-eestlastest on seisukohal, et nende töö vastab nende võimetele, kogemustele ja oskustele, veidi vähem kui kolmveerand leiab, et nende töö vastab nende haridusele ja elukutsele ning veidi üle poole töö käivatest mitte-eestlastest leiab, et nende töö vastab nende soovidele. Eesti kodanikud peavad oma tööd nimetatud tingimustele enam vastavaks kui Venemaa kodanikud ja määratlemata kodakondsusega inimesed. Muude riikide kodanike puhul jäi vastajate arv selle küsimuse puhul eraldi analüüsimise jaoks liiga väikeseks.

Eelmise küsitlusperioodiga võrreldes on määratlemata kodakondsusega inimeste seas kasvanud nende arv, kelle arvates nende töö ei vasta nende haridusele ja elukutsele. Venemaa kodanike osas ei ole selles küsimuses muudatusi toimunud. Mis puudutab töö vastavust võimetele, kogemustele ja oskustele, siis ka siin on määratlemata kodakondsusega inimeste olukord muutunud halvemuse suunas. Ka Venemaa kodanike seas on kasvanud nende arv, kelle töö ei vasta nende võimetele, kogemustele ja oskustele.

	2006			2000	
	Eesti kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
<i>Teie haridusele, elukutsele</i>					
Täiesti + pigem vastab	74%	68%	63%	66%	67%
Pigem + üldse ei vasta	26%	32%	37%	31%	31%
Raske öelda	1%	0%	1%	4%	2%
<i>Teie võimetele, kogemustele, oskustele</i>					
Täiesti + pigem vastab	81%	76%	71%	77%	76%
Pigem + üldse ei vasta	18%	22%	26%	16%	21%
Raske öelda	1%	1%	3%	7%	3%
<i>Teie soovidele</i>					
Täiesti + pigem vastab	63%	57%	53%	-	-
Pigem + üldse ei vasta	34%	37%	44%	-	-
Raske öelda	3%	6%	3%	-	-

3.2.6.2 Üldine rahulolu praeguse tööga

Umbes 60% mitte-eestlastest on üldkokkuvõttes oma praeguse tööga rahul ja vastavalt umbes 40% ei ole oma tööga rahul. Kõige rahulolevamad on jällegi Eesti kodakonikest mitte-eestlased, kõige rahulolematumad aga määratlemata kodakondsusega inimesed. Eelmise küsitlusperioodiga võrreldes on langenud nii Venemaa kodanike kui määratlemata kodakondsusega inimeste rahulolu oma tööga. Muude riikide kodanike puhul jäi vastajate arv selle küsimuse puhul jällegi eraldi analüüsimise jaoks liiga väikeseks.

	2006			2000	
	Eesti kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Väga + pigem rahul	67%	61%	49%	64%	57%
Mitte eriti + üldse ei ole rahul	31%	39%	51%	33%	42%
Raske öelda	2%	0%	1%	35	1%

3.2.7. Konkurentsivõimelisus tööturul

3.2.7.1 Hinnang oma konkurentsivõimelisusele Eesti tööturul

Nii selle kui kahe järgneva tööalast konkurentsivõimet puudutavate küsimuste puhul vaatleme neid vastajaid, kes ei ole pensionärid – ehk siis töötavaid inimesi, koduseid inimesi, õpilasi ja üliõpilasi ning töötuid.

Oma konkurentsivõimet heaks hindavaid inimesi ning oma konkurentsivõimet halvaks hindavaid inimesi on üldkokkuvõttes enam vähem võrdselt, viimaseid on paari protsendi võrra isegi enam.

Eesti kodakondsust omavad mitte-eestlased hindavad oma konkurentsivõimet kõige kõrgemalt, teisel kohal on Venemaa kodanikud ning kõige madalamalt hindavad oma konkurentsivõimet määratlemata kodakondsusega inimesed. Muude riikide kodanike puhul jäi vastajate arv selle küsimuse puhul eraldi analüüsimise jaoks liiga väikeseks.

	Eesti kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Väga + küllaltki konkurentsivõimeline	51%	37%	32%
Mitte eriti + üldse ei ole konkurentsivõimeline	37%	49%	53%
Raske öelda	12%	14%	15%

3.2.7.2 Mis aitaks tõsta konkurentsivõimet

Kõige olulisemaks abivahendiks oma töölase konkurentsivõime parandamisel peavad vastajad eesti keele oskuse parandamist, teisel kohal on ametialase täiendõppe saamine, kolmandal kohal on enda poolne suurem aktiivsus ja läbilöögivõime, neljandal kohal uue elukutse, ameti õppimine ning loetletud variantidest kõige väiksemat rolli omab vastajate arvates Eesti kodakondsuse saamine.

Eesti kodanikud peavad keskmisest olulisemaks uue ameti või elukutse omandamist, ametialase täiendõppe saamist ning enda poolset suuremat aktiivsust ja läbilöögivõimet, Venemaa kodanikud eesti keele oskuse parandamist ning määratlemata kodakondsusega inimesed Eesti kodakondsuse saamist. Muude riikide kodanike puhul jäi vastajate arv selle küsimuse puhul eraldi analüüsimise jaoks liiga väikeseks.

<i>Keskmine 5-pallilisel skaalal (1 = kõige tähtsam, 5 = kõige vähem tähtis)</i>	Eesti kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Parandada eesti keele oskust	2,53	1,99	2,22
Saada ametialast täiendõpet	2,34	2,93	3,13
Õppida olema aktiivsem ja läbilöögivõimelisem	2,58	2,94	3,20
Omandada uus elukutse, amet	2,68	3,34	3,17
Saada Eesti kodakondsus	4,72	3,45	3,07

3.2.7.3 Tõenäosus leida vastuvõetav töökoht

Kõige tõenäolisemaks peavad töötavad või potentsiaalsed töötavad mitte-eestlased seda, et nad leiaksid endale vajaduse korral vastuvõetava töökohta Eestis – kas siis oma elupiirkonnas või kusagil mujal (nii arvab umbes kuuskümmend protsenti vastajatest). Veidi üle poole vastajatest arvab, et nad leiaks endale sobiva töökohta mõnes teises Euroopa Liidu riigis või mõnes SRÜ riigis. Sobiva töökohta leidmist mõnes muus riigis (väljaspool Euroopa Liitu või SRÜ-d) peetakse kõige vähemtõenäoliseks.

Eesti kodanikud on sobiva töökohta leidmises kindlamad kui määratlemata kodakondsusega inimesed ja Venemaa kodanikud, erandiks on töökohta leidmine mõnes SRÜ riigis, mida peavad kõige tõenäolisemaks Venemaa kodanikud. Ka selle küsimuse puhul ei ole muude riikide kodanikke eraldi analüüsi alla võetud, sest vastajate arv on selleks liiga väike.

<i>Kindlasti jah + tõenäoliselt jah</i>	Eesti kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Mujal Eestis	66%	53%	54%
Oma elupiirkonnas	62%	53%	58%
Mõnes teises EL riigis	62%	43%	54%
Venemaal või mõnes teises SRÜ riigis	53%	64%	48%
Mõnes teises riigis, mitte EL või SRÜ riigis	41%	34%	40%

3.3. Mitte-eestlaste identiteet

3.3.1. Millist riiki peetakse oma kodumaaks

Veidi üle poole Eestis elavatest mitte-eestlastest peab oma kodumaaks Eestit, umbes viiendik peab oma kodumaaks Venemaad ja umbes 15% peab oma kodumaaks endist NSVL-i. Eesti kodanikud ja määratlemata kodakondsusega inimesed peavad oma kodumaaks eelkõige Eestit. Venemaa kodanikud peavad oma kodumaaks eelkõige Venemaad ja muude riikide kodanikud muid riike.

Võrreldes 2000. aastaga on kasvanud Venemaa kodanike seas nende arv, kes peavad oma kodumaaks Eestit. Määratlemata kodakondsusega inimeste seas ei ole selles küsimuses aastate jooksul olulisi muudatusi toimunud.

	2006				2000	
	Eesti kodanik	Muu riigi kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Endine NSVL	13%	8%	22%	15%	29%	13%
Eesti	71%	20%	31%	51%	23%	54%
Venemaa	12%	5%	40%	22%	40%	20%
Ukraina	1%	33%	5%	6%	3%	2%
Valgevene	1%	15%	0%	1%	1%	1%
Muu	1%	18%	2%	1%	1%	3%
Raske öelda	2%	2%	1%	3%	3%	7%

3.3.2. Sünnimaa

Üldkokkuvõttes on umbes pooled (52%) Eestis elavad mitte-eestlased sündinud Eestis. Kolmandik mitte-eestlastest on sündinud Venemaal. Teistes riikides sündinuid on juba oluliselt vähem.

Nagu võis eeldada, on Eesti kodanike seas on keskmisest oluliselt rohkem Eestis sündinuid, Venemaa kodanike seas Venemaal sündinuid ning muude riikide kodanike seas vastavalt muudes riikides sündinud inimesi. Määratlemata kodakondsusega inimesed selle küsimuse puhul keskmisest mitte-eestlasest ei eristu.

	2006				2000	
	Eesti kodanik	Muu riigi kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Eesti	71%	15%	21%	53%	20%	55%
Läti/ Leedu	1%	15%	1%	1%	1%	1%
Venemaa	22%	5%	65%	29%	63%	31%
Valgevene	2%	15%	6%	3%	2%	4%
Ukraina	3%	45%	6%	11%	9%	6%
Mõni teine endise NSVL vabariik	1%	3%	2%	4%	5%	4%
Mõnes muus riigis	1%	3%	0%	0%	-	-

Milline on sünnimaa ja kodumaa omavaheline seos? Selgub, et 80% Eestis sündinud mitte-eestlastest peab oma kodumaaks Eestit, 11% peab oma kodumaaks endist NSVL-i ning 7% peab oma kodumaaks Venemaad.

Venemaal sündinud inimestest peab Venemaad oma kodumaaks 48%, 24% peab kodumaaks NSVL-i, 25% peab oma kodumaaks Eestit ning 2% muid riike.

Mõnes muus riigis sündinud inimestest peab oma kodumaaks Eestit 31%, 12% peab NSVL-i, 10% Venemaad ning 46% mõnda muud riiki.

3.3.3. Kellena Te ennast praegusel ajal kõige enam tunnete

Eestis elavad mitte-eestlased identifitseerivad end loetletud nimekirjast kõige enam Eesti venelastega ja Eesti elanikega.

Eesti kodakondsust omavad mitte-eestlased tunnevad end keskmisest rohkem eurooplasena ja eestlasena. Venemaa kodanikud tunnevad end keskmisest rohkem Eesti venelasena, venelasena, nõukogude inimesena ning venemaalasena. Määratlemata kodakondsusega inimesed samastavad end keskmisest rohkem venelastega ning muude riikide kodanikud Eesti elanikega, oma linna, aleviku või küla elanikega ning mõne muu rahvuse esindajatega.

<i>kellena esmajärjekorras + kellena veel</i>	Eesti kodanik	Muu riigi kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Eesti venelasena	62%	30%	72%	67%
Eesti elanikuna	66%	68%	60%	60%
Venelasena	37%	15%	51%	51%
Oma linna, aleviku, küla elanikuna	40%	53%	47%	40%
Eurooplasena	24%	15%	11%	19%
Mõne muu rahvuse esindajana	11%	68%	9%	14%
Eestlasena	11%	3%	0%	3%
Nõukogude inimesena	3%	3%	14%	4%
Venemaalasena	2%	3%	13%	5%
Raske öelda	4%	5%	4%	5%
Muu	1%	13%	1%	0%

3.3.4. Kas Eestis elavad venelased erinevad Venemaal elavatest venelastest

Enamus Eestis elavatest mitte-eestlastest peab Eestis elavaid venelasi Venemaal elavatest venelastest erinevateks – pooled koguni oluliselt erinevateks ning umbes üks-kolmandik veidi erinevateks. Ainult 10% mitte-eestlastest leiab, et Eestis ja Venemaal elavad venelased ei erine teineteisest.

Kõige sarnasemateks peavad Eestis ja Venemaal elavaid venelasi siinsed Venemaa kodanikud ja määratlemata kodakondsusega inimesed.

	Eesti kodanik	Muu riigi kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Jah, oluliselt erinevad	56%	63%	51%	43%
Jah, veidi erinevad	34%	30%	32%	43%
Ei erine	7%	3%	15%	12%
Raske öelda	4%	5%	3%	2%

3.3.5. Kas peate oma elu- ja mõttelaadi eestlaste omast erinevaks või sarnaseks

Suurem osa Eestis elavatest mitte-eestlastest peab oma elu- ja mõttelaadi eestlaste omast erinevaks (üle 60 protsendi). Eesti kodakondsust omavad mitte-eestlased peavad oma elu- ja mõttelaadi eestlastega oluliselt rohkem sarnaseks kui teised siin elavad mitte-eestlased.

	Eesti kodanik	Muu riigi kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Täiesti + pigem erinevaks	55%	65%	69%	69%
Täiesti + pigem sarnaseks	42%	30%	22%	24%
Ei puutu eestlastega kokku	1%	0%	7%	2%
Raske öelda	2%	3%	2%	4%

3.3.6. Kas eesti keelt oskavate venelaste elu-ja mõttelaad on eestlastele sarnasem kui eesti keele mitteoskajate oma

Umbes pooled mitte-eestlased leiavad, et eesti keelt oskavate mitte-eestlaste elulaad ei ole eestlastega sarnasem, sest elulaad ei sõltu nende arvates keeleoskusest. Veidi vähem, aga siiski küllalt suur osa mitte-eestlastest (üle 40%) leiab, et eesti keele oskus muudab mitte-eestlaste elu-ja mõttelaadi eestlastega sarnasemaks. Ka selle küsimuse puhul erinevad Eesti kodakondsust omavad mitte-eestlased teistest siin elavatest mitte-eestlastest, nimelt usuvad Eesti kodanikud teistega võrreldes rohkem, et eesti keelt oskavad mitte-eestlased on eestlastega sarnasemad kui eesti keelt mitteoskavad mitte-eestlased.

	Eesti kodanik	Muu riigi kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
On paljuski sarnasem	16%	18%	12%	9%
On mõnevõrra sarnasem	35%	18%	26%	27%
Ei ole sarnasem, elulaad ei sõltu keeleoskusest	41%	50%	50%	54%
Ei puutu eestlastega kokku	2%	8%	6%	2%
Raske öelda	6%	8%	7%	8%

3.4. Kontaktid eestlastega

3.4.1. Kas nende inimeste hulgas, kellega Te lähemalt kokku puutute, on eestlasi

Kõige rohkem puutuvad Eestis elavad mitte-eestlased kokku eestlastega kas naabri või töö- või õpingukaaslase rollis (mõlemal juhul umbes pooled mitte-eestlastest). Umbes 40% mitte-eestlastest omab eesti rahvusest sõpru või häid tuttavaid. Üldse ei oma eestlastega kontakte 15% siinsetest mitte-eestlastest.

Kõige rohkem omavad eestlastega kontakte Eesti kodakondsust omavad mitte-eestlased ja kõige vähem omavad eestlastega kontakte Venemaa kodanikud. 2000. aastaga võrreldes on Venemaa kodanike ja määratlemata kodakondsusega inimeste kontaktsus eestlastega üldkokkuvõttes jäänud enam-vähem samale tasemele. Määratlemata kodakondsusega inimeste kokkupuuted eestlastega on kasvanud naabrite seas, aga vähenenud sõprade ja lähedaste tuttavate seas.

	2006				2000	
	Eesti kodanik	Muu riigi kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Naabrite seas	52%	48%	45%	53%	49%	39%
Lähemate töö-või õpingukaaslaste seas	52%	55%	35%	48%	27%	45%
Sõprade, lähedaste tuttavate seas	48%	30%	34%	32%	30%	41%
Üldse ei ole	9%	15%	30%	14%	25%	17%
Teiste sugulaste hulgas	22%	13%	8%	11%	12%	9%
Äri- ja koostöö-partnerite hulgas	15%	8%	7%	7%	8%	10%
Teie perekonnas	15%	5%	4%	4%	9%	5%

3.3.2. Kui tihti puutute kokku ja suhtlete eestlastega igapäevaelus

30% Eestis elavatest mitte-eestlastest suhtleb 6-7 päeval nädalas eestlastega, umbes veerand suhtleb eestlastega 3-5 päeval nädalas, 17% suhtleb 1-2 päeval nädalas, 11% suhtleb paar korda kuus, 6% harvem ning 10% ei suhtle üldse eestlastega. Kõige agaramad eestlastega suhtlejad on Eesti kodanikud ja kõige vähem suhtlevad eestlastega Venemaa kodanikud.

Eelmise küsitlusperioodiga võrreldes on Venemaa kodanike ja määratlemata kodakondsusega inimeste suhtlemisaktiivsus eestlastega jäänud enam-vähem samaks.

	2006				2000	
	Eesti kodanik	Muu riigi kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
6-7 päeval nädalas	38%	43%	20%	22%	22%	27%
3-5 päeval nädalas	30%	13%	16%	29%	20%	28%
1-2 päeval nädalas	13%	10%	20%	23%	17%	16%
Paar korda kuus	10%	18%	14%	10%	13%	11%
Harvem	4%	8%	10%	6%	10%	7%
Üldse mitte	6%	10%	20%	11%	19%	12%

3.5. Keeleoskuse küsimused

3.5.1. Erinevate keelte oskus

Võõrkeeltest oskavad siinsed mitte-eestlased kõige paremini eesti keelt, teisel kohal on inglise keel. Eesti keelt räägib peaaegu vabalt umbes viiendik mitte-eestlastest, umbes kolmandik on võimeline eesti keeles suhtlema, samuti umbes kolmandik saab eesti keelest veidi aru ning 15% mitte-eestlastest ei oska üldse eesti keelt. Eesti kodakondsust omavad mitte-eestlased oskavad eesti keelt oluliselt paremini kui teised mitte-eestlased. Ka inglise ning soome keele oskus on nende seas kõige parem. Muu riigi kodanike ning määratlemata kodakondsusega inimeste seas on küllalt palju mõne muu keele oskajaid, võib eeldada, et paljudel juhtudel on tegemist selle riigi keelega, mille kodanikud need inimesed on või siis nende päritoluriigi keelega.

2000. aastal uuriti keeleoskust veidi teistsuguse küsimusega ja seetõttu ei ole vastuseid võimalik üheselt võrrelda. Saab aga võrrelda eesti keelt üldse mitte oskavate inimeste osakaalu Venemaa kodanike ning määratlemata kodakondsusega inimeste seas. 2000. aastaga võrreldes on vähenenud eesti keelt mitteoskavate Venemaa kodanike arv (40%-lt 34%-ni), määratlemata kodakondsusega inimeste seas on eesti keelt mitteoskavate inimeste osakaal jäänud enam-vähem samaks (20%-lt 18%-ni).

<i>Oskan vabalt + olen võimeline suhtlema</i>	Eesti kodanik	Muu riigi kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Eesti	78%	38%	26%	34%
Inglise	36%	18%	8%	12%
Saksa	6%	5%	5%	3%
Soome	9%	3%	1%	2%
Prantsuse	1%	3%	1%	0%
Muu	4%	40%	4%	18%

3.5.2. Eesti keele eksami tunnistuse omamine ning keeleoskuse kategooria

Üldkokkuvõttes umbes veerand mitte-eestlastest omab mingisugust eesti keele oskuse kategooriat vanade nõuete järgi ning samuti umbes veerand omab keeleoskuste taset uute nõuete järgi. Eksami tunnistuste kohaselt on kõige parema eesti keele oskusega Eesti kodakondsust omavad mitte-eestlased, teisel kohal on mõne muu riigi kodanikud, kolmandal kohal määratlemata kodakondsusega inimesed ning kõige halvem keeleoskus on Venemaa kodanikel.

	Eesti kodanik	Muu riigi kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
<i>Keeleoskuse kategooria vanade nõuete järgi</i>				
Kategooria puudub	69%	80%	81%	77%
A kategooria	2%	0%	1%	3%
B kategooria	1%	5%	5%	4%
C kategooria	9%	10%	9%	12%
D kategooria	12%	5%	4%	4%
E kategooria	6%	0%	0%	0%
F kategooria	2%	0%	0%	0%
<i>Keeleoskuse tase uute nõuete järgi</i>				
Tase puudub	58%	75%	92%	83%
Algtase	9%	13%	7%	9%
Kesktaase	23%	10%	1%	8%
Kõrgtaase	11%	3%	0%	0%

3.5.3. Mis aastal tegite viimati eesti keele kategoria- või tasemeeksami

Üldkokkuvõttes on mingisuguse eesti keele kategoria- või tasemeeksami teinud 42% kõikidest mitte-eestlastest. 17% on teinud eksami enne 1999. aastat (vanade nõuete järgi) ja 25% alates 1999. aastast. Nii üldiselt kui ka uute nõuete järgi on eesti keele kategoria- või tasemeeksameid sooritanud Eesti kodakondsust omavad mitte-eestlased oluliselt rohkem kui teised vastajate grupid. Kõige vähem on eesti keele eksameid teinud Venemaa kodakondsust omavad mitte-eestlased.

	Eesti kodanik	Muu riigi kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Ei ole kordagi teinud	42%	70%	79%	64%
1990-1998	19%	10%	15%	17%
1999-2002	18%	5%	3%	9%
2003-2005	21%	15%	4%	10%

3.5.4. Põhjused eesti keele oskuse parandamiseks

Üldkokkuvõttes on mitte-eestlaste jaoks kõige olulisemaks põhjuseks oma eesti keele oskust parandada soov saada ametikõrgendust või leida parem töökoht. Ainult veidi vähem oluline on soov paremini suhelda oma naabrite, tuttavate ning kolleegidega. Ülejäänud põhjused on kõik enam-vähem võrdselt olulised. Veidi alla veerandi mitte-eestlastest on oma eesti keele oskusega rahul ja ei pea selle parandamist vajalikuks. 13% mitte-eestlastest aga ei soovigi oma eesti keele oskust parandada.

Kui võrrelda omavahel erinevaid vastajate grupe, siis ilmneb, et Eesti kodanikud soovivad oma keeleoskust parandada keskmisest rohkem selleks, et teha karjääri, et osaleda aktiivsemalt ühiskondlikus elus, leida töökoht ning et saada eestikeelne haridus või osaleda eestikeelsetel kursustel. Eesti kodanike seas on ka kõige rohkem neid, kes on oma keeleoskusega rahul. Venemaa kodanike seas on keskmisest rohkem neid, kes ei soovi oma eesti keele oskust parandada. Määratlemata kodakondsusega inimeste seas on keskmisest rohkem neid, kes soovivad oma keeleoskust parandada selleks, et teha karjääri, ning sooritada keeleksam kodakondsuse saamiseks. Muude riikide kodanike seas on keskmisest enam neid, kes soovivad oma keeleoskust parandada selleks, et paremini suhelda naabrite, tuttavate ja kolleegidega ning teha praeguse töö jaoks vajaliku keeleoskuse taseme eksam.

	Eesti kodanik	Muu riigi kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Saada ametikõrgendust, leida parem töökoht	32%	20%	16%	31%
Paremini suhelda naabrite, tuttavate, kolleegidega	22%	28%	25%	23%
Mulle piisab minu praegusest keeleoskusest	31%	15%	20%	14%
Sooritada keeleksam kodakondsuse saamiseks	1%	10%	13%	39%
Abistada oma last, kes õpib eesti keeles	16%	20%	12%	13%
Osaleda aktiivsemalt ühiskondlikus elus	19%	10%	9%	12%
Teha praeguse töö jaoks vajaliku keeleoskuse taseme eksam	13%	20%	13%	14%
Tööd leida	16%	10%	8%	14%
Saada eestikeelne haridus, osaleda eestikeelsetel kursustel	20%	13%	5%	9%
Ei soovi eesti keele oskust parandada	4%	15%	28%	13%
Raske öelda	2%	3%	4%	2%
Muu	2%	5%	2%	0%

3.5.5. Millist eesti keele oskust Teil oma praeguses töös vaja läheb

Sellele küsimusele vastasid ainult tööl käivad inimesed. Kõige sagedamini on üldkokkuvõttes mitte-eestlastel vaja töö juures eesti keelest veidi aru saada ja rääkida (41%-l juhtudest). Umbes veerandil mitte-eestlastest tuleb tööl eesti keelest hästi aru saada ja rääkida ning veidi ka lugeda ja kirjutada. 14%-l mitte-eestlastest tuleb tööl vabalt osata eesti keelt rääkida ning veidi ka lugeda ja kirjutada. Ainult 4%-l mitte-eestlastest tuleb tööl eesti keelt täielikult vallata. 17%-l mitte-eestlastest ei lähe tööl eesti keele oskust üldse vaja.

Eesti kodakondsust omavad mitte-eestlased töötavad teiste mitte-eestlastega tunduvalt rohkem sellistel töökohtadel, kus on vaja (head) eesti keele oskust. Muude riikide kodanike puhul jäi vastajate arv selle küsimuse puhul eraldi analüüsimise jaoks liiga väikeseks.

	Eesti kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Veidi aru saada ja rääkida	30%	51%	50%
Hästi aru saada ja rääkida, veidi lugeda ja kirjutada	26%	20%	22%
Vabalt rääkida, veidi lugeda ja kirjutada	25%	5%	5%
Täielikult keelt vallata	8%	2%	1%
Eesti keele oskus ei ole vajalik	11%	22%	22%

3.5.6. Milliste keelte oskus on vajalik, et laps oleks edukas

Üldkokkuvõttes peavad mitte-eestlased edukuse tagamiseks kõige vajalikumaks inglise keele oskust, teisel kohal on eesti keel ja kolmandal kohal vene keel. Ülejäänud keelte oskus on juba tunduvalt vähem oluline.

Vastajad pidid keelte vajalikkuse asetama ka olulisuse järjekorda. Esimese valiku ehk kõige tähtsama keele puhul olid jagasid esikohta eesti ja vene keel, inglise keel oli kolmandal kohal. Teise valiku puhul oli esikohal inglise keel, teisel kohal eesti keel ja kolmandal kohal vene keel. Kolmanda valiku puhul oli kindlalt esikohal inglise keel, vene keel oli teisel kohal ja eesti keel kolmandal kohal.

Kodakondsuse gruppide lõikes vastused sellele küsimusele väga palju ei erine – kõik grupid peavad eesti, inglise ja vene keele oskust oluliseks. Veidi siiski eristuvad Venemaa kodanikud, kes peavad inglise keele oskust veidi vähem oluliseks kui teised vastajate grupid.

<i>kolm vastust kokku (tähtsuselt esimene + teine + kolmas keel)</i>	Eesti kodanik	Muu riigi kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Inglise	99%	100%	96%	99%
Eesti	92%	93%	91%	90%
Vene	86%	88%	90%	87%
Saksa	13%	8%	18%	16%
Soome	4%	3%	4%	3%
Prantsuse	4%	7%	1%	5%
Muu	1%	3%	0%	1%

3.6. Eesti plussid ja miinused

3.6.1. Eesti valitsuse suhtumine mitte-kodanikesse

Eesti valitsuse suhtumise osas mitte-eestlastel ühtset seisukohta ei ole – veidi enam on siiski neid, kes peavad Eesti valitsuse suhtumist mitte-kodanikesse halvaks kui neid, kes peavad valitsuse suhtumist heaks. Kõige paremaks peavad valitsuse suhtumist Eesti kodanikud, kõige halvemaks määratlemata kodakondsusega inimesed.

Positiivne on see, et eelmise küsitlusperioodiga võrreldes on nii Venemaa kodanike kui määratlemata kodakondsusega inimeste seas kasvanud nende osakaal, kes peavad Eesti valitsuse suhtumist mitte-kodanikesse heaks.

	2006				2000	
	Eesti kodanik	Muu riigi kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Väga + pigem hea	47%	45%	41%	31%	24%	23%
Väga + pigem halb	41%	48%	48%	57%	63%	65%
Raske öelda	12%	8%	10%	13%	13%	12%

3.6.2. Eesti valitsuse suhtumine vastaja rahvusesse

Umbes pooled mitte-eestlased peavad Eesti valitsuse suhtumist tema rahvusest inimestesse rahuldavaks, heaks peab Eesti valitsuse suhtumist kolmandik vastajatest ning halvaks veidi üle kümne protsendi vastajatest.

Kõige halvemaks peavad Eesti valitsuse suhtumist venelased. Ukrainlased peavad Eesti valitsuse suhtumist venelastega võrreldes veidi paremaks. Kõige paremaks peavad Eesti valitsuse suhtumist muude rahvuse esindajad.

	Venelane	Ukrainlane	Muu rahvus
Väga hea + hea	31%	39%	44%
Rahuldav	53%	46%	49%
Halb + väga halb	15%	6%	6%
Raske öelda	2%	9%	2%

3.6.3. Milliste Eesti riigi poolsete meetmetega, mis aitavad mitte-eestlastel eluga Eestis kohaneda, Te olete kõige rohkem rahul

Üldkokkuvõttes võib öelda, et Eesti riigi poolsetest sammudest mitte-eestlaste integratsiooni soodustamisel on mitte-eestlased ise kõige enam rahul teatud majandusliku kindlustundega, mis väljendub näiteks võimaluses omada kinnisvara, saada sotsiaaltoetusi, jms. Üheselt integratsioonitegevuse alla kuuluvaid meetmeid nimetati veidi vähem. Üllatavalt paljud inimesed (47%) ei osanud antud küsimusele vastata.

Alljärgnevas tabelis on toodud kõige sagedamini esinenud vastused.

	% kõikidest vastajatest
Korteri, maa erastamine	5%
Elatustaseme tõstmine	4%
Laenu saamine	3%
Lastetoetused	2%
Võimalus omada kinnisvara	2%
Euroopa Liiduga liitumine	2%
Sotsiaalsed programmid	2%
Abi keeleprobleemide lahendamisel	2%
Kodakondsuse saamine	2%
Võimalus töötada	2%
Võimalus omandada haridus vene keeles	2%
Vanemapalk	2%
Võimalus end näidata	2%
Integratsioonipoliitika	2%
Võrdsed õigused kodanikega	2%

3.6.4. Milliste Eesti riigi poolsete meetmetega, mis aitavad mitte-eestlastel eluga Eestis kohaneda, Te olete kõige vähem rahul

Kõige vähem on mitte-eestlased rahul sellega, et Eesti kodakondsust on raske saada. Rahulolematust põhjustavad ka sotsiaalse- ja majandusliku turvatunde puudumine, keele küsimused, diskrimineerimine rahvuse põhjal, õigusliku staatuse küsimused, hariduse (sh venekeelse) ja tervishoiuteenuste kättesaadavus.

Üldiselt võib öelda, et meetmeid, millega ei olda rahul, nimetati oluliselt rohkem kui neid meetmeid, millega ollakse rahul. Samas oli ka selle küsimusel puhul väga palju vastajaid (41%), kes ei osanud vastata.

Alljärgnevas tabelis on toodud kõige sagedamini esinenud vastused.

	% kõikidest vastajatest
Raske saada kodakondsust	13%
Väike sotsiaalne kindlustatus	7%
Madal elatustase	7%
Raskused töö saamisel	6%
Keele probleemid	5%
Diskrimineerimine rahvuse põhjal	4%
Kallis haridus	4%
Vene koolide osaline üleminek eesti õppekeelele	3%
Tervishoid	3%
Raske saada alalist elamisluba	2%
Kõik Eestis sündinud ei saa automaatselt Eesti kodakondsust	2%
Kodakondsuse eksam	2%

3.6.5. Suhtumine Eestisse elama asumisse

3.6.5.1 Kas soovitaksite välisriigi tuttavatele asuda Eestisse elama

Umbes pooled Eestis elavatest mitte-eestlastest ei soovitaks oma välismaal elavatele tuttavatele asuda Eestisse elama, umbes kolmkümmend protsenti seevastu soovitaks. Viies vastajatest ei osanud sellele küsimusele vastata. Eesti kodanikud soovitaksid rohkem Eestisse elama asuda kui teised siin elavad mitte-eestlased.

	Eesti kodanik	Muu riigi kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Kindlasti + pigem jah	37%	20%	28%	22%
Kindlasti + pigem mitte	41%	58%	57%	55%
Raske öelda	22%	23%	14%	23%

3.6.5.2 Mis on see hea, mille pärast tasuks Eestisse elama tulla

Sellele küsimusele vastasid need, kes soovitaksid oma tuttaval Eestisse elama tulla. Mitte-eestlased soovitaksid oma välismaal elavatele tuttavatele Eestisse tulla eelkõige kõrgema elatustaseme tõttu ning seetõttu, et Eestist oleks lihtsam asuda edasi elama mõnda teise Euroopa Liidu riiki. Suhteliselt palju nimetati põhjusena ka perekonna taasühinemist. Töö ning hariduse pärast mitte-eestlased oma tuttaval eriti palju Eestisse elama asuda ei soovitaks.

Eesti kodanikud soovitaksid oma tuttaval Eestisse tulla keskmisest rohkem hariduse ja erialase töö saamiseks ning selleks, et oleks lihtsam asuda elama mõnda teise Euroopa Liidu riiki. Määratlemata kodakondsusega inimesed kutsuksid oma tuttavaid Eestisse keskmisest rohkem kõrgem elatustaseme ning kindlama tuleviku pärast. Venemaa kodanikud eristuvad aga selle poolest, et nende seas on keskmisest vähem neid, kes soovitaks Eestisse tulla selleks, et siit edasi mõnda teise Euroopa Liidu riiki minna. Muude riikide kodanike puhul jäi vastajate arv selle küsimuse puhul eraldi analüüsimise jaoks liiga väikeseks.

	Eesti kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Kõrgem elatustase	52%	54%	63%
Lihtsam asuda elama mõnda teise EL riiki	52%	38%	45%
On võimalik taas ühineda oma perekonnaga	33%	33%	24%
On võimalik leida mingisugunegi töökoht	20%	25%	23%
Kindlam tulevik	20%	19%	29%
Suuremad sissetulekud	14%	21%	21%
On võimalik saada haridus, ümberõpe	14%	0%	10%
On võimalik leida erialane töökoht	13%	6%	7%
On võimalik ametialaselt areneda	5%	2%	2%
Muu	2%	6%	2%
On võimalik end mitte tunda madalama sordi inimesena	2%	0%	5%
Raske öelda	1%	0%	0%
Ei ole midagi head	0%	0%	2%

3.6.5.3 Mis on see halb, mille pärast ei tasu Eestisse elama tulla

Sellele küsimusele vastasid need, kes ei soovitaks oma tuttavatel Eestisse elama tulla. Kõige olulisemaks miinuseks, miks mitte-eestlased ei soovitaks oma tuttavatel Eestisse tulla, on see, et need inimesed võivad end siin hakata tundma madalama sordi inimestena (nii arvab üle neljakümne protsendi mitte-eestlastest). Nii erialase kui üldse töö saamise raskust nimetas põhjusena, mõlemal juhul, umbes kolmandik vastajatest. Veidi üle veerandi vastajatest nimetas põhjusena ebakindlat tulevikku. Teisi põhjuseid nimetati veidi vähem.

Eesti kodanikud nimetasid keskmisest sagedamini põhjustena erialase töö leidmise raskust, ametialase arenguvõimaluse puudumist ning madalat elatustaset, Venemaa kodanikud tööpuudust ning võimalikku madalama sordi inimese tunnet. Määratlemata kodakondsusega inimeste vastused keskmisest eriti ei erinenud. Muude riikide kodanike puhul jäi vastajate arv selle küsimuse puhul eraldi analüüsimise jaoks liiga väikeseks.

	Eesti kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Tunne, et oled madalama sordi inimene	36%	49%	48%
Ei ole võimalik leida erialast tööd	38%	34%	30%
Ei ole võimalik leida mingisugust tööd, tööpuudus	29%	41%	30%
Ebakindel tulevik	27%	27%	29%
Ei ole võimalik saada haridust, ümberõpet	23%	16%	22%
Seetõttu tuleb lahku minna mõnedest pereliikmetest	21%	18%	17%
Väiksemad sissetulekud	19%	16%	16%
Ei ole võimalik ametialaselt areneda	22%	13%	11%
Madalam elatustase	19%	9%	15%
Muu	9%	10%	8%
On raskem asuda elama mõnda teise EL riiki	5%	2%	1%
Ei ole midagi halba	1%	2%	3%
Raske öelda	0%	3%	1%

3.7. Mitte-eestlaste võimalik käitumine tulevikus

3.7.1. Soov saada Eesti kodakondsust

Üldkokkuvõttes soovib veidi üle poole (54%) Eesti kodakondsust mitteomavatest mitte-eestlastest endale Eesti kodakondsust. Määratlemata kodakondsusega inimeste seas on soov saada Eesti kodakondsust oluliselt suurem kui Venemaa ja muude riikide kodanike seas. 2000. aastaga võrreldes on määratlemata kodakondsusega inimeste seas vähenenud soov saada Eesti kodakondsust, Venemaa kodanike puhul ei ole olulist muudatust toimunud.

	2006			2000	
	Muu riigi kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Jah + pigem tahan	35%	35%	72%	36%	81%
Ei + pigem ei taha	55%	61%	21%	58%	12%
Raske öelda	10%	5%	7%	6%	8%

3.7.2. Valmisolek sooritada kodakondsuse eksameid

Nii eesti keele kui Eesti põhiseaduse eksamit oleks praegu valmis tegema veidi rohkem kui kümnendik kõikidest Eesti kodakondsust mitteomavatest inimestest, seega enamus mitte-kodanikest ei ole kodakondsuse saamiseks vajalikeks eksamiteks enda hinnangul valmis. Paar protsenti vastajatest on kodakondsuse saamiseks vajalikud eksamid juba sooritanud.

Määratlemata kodakondsusega inimesed on nimetatud eksamiteks kõige enam valmis.

	Muu riigi kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
<i>Eesti kodakondsuse saamiseks vajalik eesti keele eksam</i>			
Jah, oleksin võimeline	13%	9%	19%
Ei oleks võimeline	83%	81%	66%
Ei oska öelda	5%	9%	12%
Olen juba teinud	0%	1%	3%
<i>Eesti kodakondsuse saamiseks vajalik Eesti põhiseaduse eksam</i>			
Jah, oleksin võimeline	13%	9%	16%
Ei oleks võimeline	80%	83%	66%
Ei oska öelda	8%	6%	14%
Olen juba teinud	0%	1%	4%

3.7.3. Eesti kodakondsust mitteomavate inimeste võimalik käitumine tulevikus

Loetletud variantidest kõige tõenäolisemaks peavad mitte-eestlased seda, et siinsed ilma Eesti kodakondsuseta inimesed püüavad saada Eesti kodakondsuse (nii arvab 46% kõikidest mitte-eestlastest). Tuntava vahega järgnevad enam-vähem võrdselt sellised võimalused, et ilma Eesti kodakondsuseta inimesed püüavad integreeruda Eesti ühiskonda eesti keele õppimise kaudu (17%) või jäävad Eestisse elama, ilma midagi muutmata (16%). 6% mitte-eestlastest ennustab, et ilma Eesti kodakondsuseta inimesed lähevad Eestist ära ja asuvad elama mõnda teise Euroopa Liidu riiki. Teistesse riikidesse, sealhulgas Venemaale asumist, peetakse tunduvalt vähemtõenäoliseks.

Eesti kodanikud peavad teistega võrreldes tõenäolisemaks seda, et ilma Eesti kodakondsuseta inimesed püüavad saada Eesti kodakondsuse ning ülejäänud vastajate seas on aga keskmisega võrreldes enam neid, kelle arvates ilma Eesti kodakondsuseta inimesed püüavad selgeks õppida eesti keele.

Eelmise küsitlusperioodiga ei saa antud küsimuse puhul selle aasta tulemusi üks-üheselt võrrelda, sest käesoleval aastal oli vastusevariante mõnevõrra rohkem. Siiski võib üldistatult öelda, et nii Venemaa kodanike kui määratlemata kodakondsusega inimeste seas on vähenenud nende arv, kelle arvates ilma Eesti kodakondsuseta inimesed püüavad saada Eesti kodakondsuse ning suurenenud on nende arv, kelle arvates viimatinimetatud jäävad Eestisse elama ilma midagi muutmata või kolivad Eestist ära.

	2006				2000	
	Eesti kodanik	Muu riigi kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Püüavad saada Eesti kodakondsuse	55%	35%	36%	43%	50%	53%
Püüavad eesti keele õppimise kaudu integreeruda Eesti ühiskonda	12%	25%	24%	20%	26%	19%
Jäävad Eestisse elama, midagi muutmata	15%	23%	17%	18%	8%	13%
Sõidavad Eestist ära	-	-	-	-	3%	1%
Asuvad elama Venemaale või mõnda SRÜ riiki	1%	0%	3%	0%	-	-
Asuvad elama mõnda teise EL riiki	6%	8%	5%	6%	-	-
Asuvad elama USA-sse või Kanadasse	0%	0%	1%	0%	-	-
Asuvad elama mõnda muusse riiki	2%	3%	3%	1%	-	-
Raske öelda	10%	8%	11%	11%	13%	14%

3.7.4. Eesti kodakondsust omavate mitte-eestlaste võimalik käitumine tulevikus

Mitte-eestlased tervikuna peavad Eesti kodanike puhul kõige tõenäolisemaks variandiks seda, et nad jäävad Eestisse elama, nii arvab 70% kõikidest vastajatest. 15% vastajatest peab kõige tõenäolisemaks seda, et Eesti kodanikest mitte-eestlased asuvad elama mõnda teise Euroopa Liidu riiki. Teistesse riikidesse, sealhulgas Venemaale asumist, peetakse jällegi tunduvalt vähemtõenäoliseks. Eesti kodanikud ise on enam veendunud oma siiajäätumises kui teised mitte-eestlased.

	Eesti kodanik	Muu riigi kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Jäävad Eestisse elama	74%	70%	67%	66%
Asuvad elama Venemaale või mõnda teise SRÜ riiki	1%	0%	1%	0%
Asuvad elama mõnda teise EL riiki	14%	13%	15%	18%
Asuvad elama USA-sse või Kanadasse	1%	3%	1%	1%
Asuvad elama mõnda teise riiki	2%	3%	4%	3%
Raske öelda	8%	13%	11%	12%

3.7.5. Kas Teil on sugulasi või tuttavaid, kes on viimase 3 aasta jooksul kolinud

Eestist ära või käinud välismaal tööl

60%-l mitte-eestlastest on sugulasi või tuttavaid, kes on viimase 3 aasta jooksul kolinud mõnda teise Euroopa Liidu riiki või käinud seas tööl, 45% mitte-eestlastest inimesi, kes on läinud ära või käinud tööl Venemaal või mõnes teises SRÜ riigis, 30% teab inimesi, kes on läinud ära või käinud tööl USA-s või Kanadas ning 21% teab oma lähikonnast inimesi, kes on asunud elama või käinud tööl mõnes muus riigis.

Muu riigi kodanike tutvusringkonnas on mujale elama asunud või tööl käinud kõige rohkem. Venemaa kodanike tutvusringkonnas on suhteliselt rohkem Venemaale või mõnda teise SRÜ riiki kolinuid või seal tööl käinuid. Eesti kodanikud ja määratlemata kodakondsusega inimesed keskmisest oluliselt ei erine.

<i>% nende kohta, kes vastasid jah</i>	Eesti kodanik	Muu riigi kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Mõnes teises EL riigis	64%	73%	47%	62%
Venemaal või mõnes teises SRÜ riigis	41%	48%	51%	47%
USA-s, Kanadas	34%	38%	22%	30%
Mõnes muus riigis	21%	40%	16%	23%

3.7.6. Eestist ära sõitmise põhjused ning kõige suuremad probleemid

Mitte-eestlaste hinnangul on peamised Eestist äramineku põhjused eelkõige majanduslikud ja tööga seotud. Järgnevad sellised põhjused nagu eesti keele mitteoskamine ja Eesti kodakondsuse puudumine (mõlemat mainis umbes kolmandik mitte-eestlastest). Umbes veerand mitte-eestlastest peab üheks ärasõidu põhjuseks seda, et mitte-eestlased tunnevad end Eestis madalama sordi inimestena. Umbes sama palju nimetas põhjusena kehva sotsiaalpoliitikat ning viiendik vastajatest nimetas põhjusena perekondlikke asjaolusid. Vähem nimetati hariduse, rahvusliku diskrimineerimise, elamislubadega, meditsiini ja turvalisusega seonduvaid probleeme.

Eesti kodanikud peavad keskmisest sagedamini äramineku põhjuseks ametialase arengu võimaluse puudumist, Venemaa kodanikud tööpuudust, madalat elatustaset, rahvuslikku diskrimineerimist ning kallist ja kehva meditsiinilist teenindamist, määratlemata kodakondsusega inimesed ebapiisavaid sissetulekuid, madalama sordi inimese tunnet ning kehva sotsiaalpoliitikat ning muude riikide kodanikud tööpuudust (sh erialase), ebapiisavat eesti keele oskust ja Eesti kodakondsuse puudumist.

Vastajate enda jaoks on ülekaalukalt kõige suuremaks probleemiks ebapiisav sissetulek. Küllalt olulisteks probleemideks on ka kehva sotsiaalpoliitika ning kehvad või kallid meditsiiniteenused. Umbes viiendiku vastajate jaoks on probleemiks ebapiisav eesti keele oskus ning tunne, et oled Eestis madalama sordi inimene. Nendele järgnevad töö, hariduse ning madala elatustaseme probleemid.

Eesti kodanike jaoks on keskmisest rohkem probleemiks tasuline/ kallis haridus, Venemaa kodanike jaoks kallis ja kehva meditsiiniline teenindus, kehva sotsiaalpoliitika, madalama sordi inimese tunne ning rahvuslik diskrimineerimine, määratlemata kodakondsusega inimeste jaoks ebapiisav sissetulek, erialase töö puudumine, madalama sordi inimese tunnet ning Eesti kodakondsuse puudumine ning muude riikide kodanike jaoks ebapiisav Eesti keele oskus.

<i>kõik vastajad</i>	Miks mõned inimesed sõidavad praegu Eestist ära	Mis on Teie jaoks kõige suuremad probleemid, millega Te kõige vähem rahul olete
Ebapiisavad sissetulekud oma vajaduste rahuldamiseks	67%	55%
Tööpuudus	46%	15%
Pole erialast tööd	40%	16%
Ebapiisav eesti keele oskus	32%	20%
Eesti kodakondsuse puudumine	29%	13%
Madal elatustase Eestis	29%	17%
Tunne, et oled Eestis madalama sordi inimene	23%	21%
Puuduvad võimalused ametialaseks arenguks	23%	17%
Sotsiaalpoliitika (pensionid, toetused, hooldusabi, jne)	22%	29%
Isiklikud/ perekondlikud asjaolud	20%	14%
Tasuline/ kallis haridus	18%	17%
Diskrimineerimine rahvuse põhjal	18%	12%
Puudub võimalus saada vajalikku haridust	15%	8%
Raskused elamisloa saamisega	14%	5%
Kallid meditsiiniteenused	13%	29%
Halb meditsiiniline teenindamine	11%	24%
Elukoha ebaturvalisus	2%	6%
Muu	0%	1%
Probleeme ei ole	-	7%
Raske öelda	2%	4%

3.7.7. Mille pärast muretsevad mitte-eestlased

Alljärgnevalt loetletud probleemidest paneb mitte-eestlasi kõige enam muretsema oma laste tulevik Eestis, teisel kohal on enda tulevik Eestis ja kolmandal kohal mure võimaliku töökoha kaotamise pärast.

Kõige murelikumad on üldkokkuvõttes määratlemata kodakondsusega inimesed ja kõige vähem murelikud on Eesti kodanikud. Positiivne on see, et eelmise küsitlusperioodiga võrreldes on vähenenud nii Venemaa kodanike kui määratlemata kodakondsusega inimeste murelikkus kõikides loetletud aspektides.

% nende kohta, kes on väga mures	2006				2000	
	Eesti kodanik	Muu riigi kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Oma laste tuleviku pärast Eestis	34%	43%	44%	51%	56%	63%
Oma tuleviku pärast Eestis	22%	28%	29%	40%	45%	60%
Võimaluse pärast jääda ilma oma töökohast	15%	25%	14%	21%	21%	28%
Eesti kodakondsuse puudumise pärast	1%	10%	11%	30%	20%	39%
Oma hariduse ebapiisavuse pärast	12%	8%	5%	15%	9%	18%
Oma tööalaste oskuste ebapiisavuse pärast	11%	3%	3%	10%	7%	15%

3.7.8. Olukord Eestis võrreldes olukorraga Venemaal

Enamus mitte-eestlasest on seisukohal, et nende praegune elatustase ning tulevik on Eestis parem kui see oleks Venemaal. Töö leidmise seisukohalt mitte-eestlased Eesti võimalusi nii heaks ei hinda – enam vähem võrdselt on nii nõustujaid kui mittenõustujaid väidetega, et Eestis on kergem tööd leida kui Venemaal või mõnes muus Euroopa Liidu riigis. Eesti kodanikud peavad Eesti võimalusi kõikides aspektides oluliselt paremateks kui teised vastajate grupid.

Eelmise küsitlusperioodiga võrreldes on Venemaa kodanike arvates Eesti võimalused kõikides aspektides muutnud paremaks, määratlemata kodakondsusega inimeste arvates aga halvemaks.

Täiesti nõus + pigem nõus väidetega	2006				2000	
	Eesti kodanik	Muu riigi kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Minu elatustase on siin palju kõrgem kui mul oleks olnud Venemaal	76%	70%	65%	59%	59%	71%
Minu ja mu pere tulevik Eestis saab olema palju parem kui Venemaal	77%	70%	66%	66%	57%	68%
Minusugustel inimestel on Eestis kergem tööd leida kui Venemaal	55%	33%	32%	32%	27%	44%
Minusugustel inimestel on Eestis kergem tööd leida kui mõnes muus Euroopa Liidu riigis	46%	25%	28%	28%	-	-

3.7.9. Mida kavatsete oma elu paremaks muutmiseks ette võtta

Umbes 30% kõikidest vastajatest on oma praeguse eluga rahul ja ei sooviks midagi muuta, umbes veerand vastajatest kavatseb oma elu parandamiseks eesti keele selgeks õppida, umbes viiendik kavatseb leida endale uue töökoha Eesti piires, samuti umbes viiendik kavatseb omandada uue elukutse, 16% kavatseb saada Eesti kodakondsuse ning 14% kavatseb leida töökoha mõnes teises Euroopa Liidu riigis. Teisi variante mainiti vähem.

Eesti kodanike seas on keskmisest rohkem neid, kes kavatsevad omandada uue elukutse, Venemaa kodanike seas on keskmisest rohkem neid, kes on oma eluga rahul ja ei kavatse midagi muuta, määratlemata kodakondsusega inimeste seas on keskmisest rohkem neid, kes kavatsevad saada Eesti kodakondsuse, õppida selgeks eesti keele ja omandada uue elukutse.

Ka selle küsimuse puhul ei saa käesoleva aasta tulemusi eelmise küsitlusperioodiga üks-üheselt võrrelda, sest küsimuse sõnastused olid veidi erinevad ning käesoleval aastal oli ka vastusevariante mõnevõrra rohkem. Osa kategooriate võrdlus näitab aga seda, et Venemaa kodanike seas on kasvanud nende inimeste osakaal, kes on oma eluga rahul, kes soovivad õppida selgeks eesti keele ja saada Eesti kodakondsuse. Määratlemata kodakondsusega inimeste seas aga on rahulolu oma eluga ja kavatsus eesti keelt õppida jäänud enam-vähem samaks, kasvanud on aga kavatsus saada Eesti kodakondsust.

	2006				2000	
	Eesti kodanik	Muu riigi kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Olen kõigega rahul, ei kavatse midagi muuta	31%	28%	45%	16%	39%	18%
Eesti keele selgeks õppimine	22%	23%	23%	35%	19%	34%
Uue töökoha leidmine Eesti piires	24%	23%	14%	25%	-	-
Omandada uus amet, elukutse	24%	15%	11%	24%	-	-
Eesti kodakondsuse saamine	0%	10%	17%	42%	13%	33%
Uue töökoha leidmine mõnes teises EL riigis	17%	15%	9%	15%	-	-
Raske öelda	7%	10%	11%	10%	-	-
Uue töökoha leidmine mõnes muus riigis	6%	0%	2%	6%	-	-
Muu	6%	8%	3%	3%	-	-
Eesti piires teise linna ümberasumine	6%	10%	2%	3%	2%	1%
Uue töökoha leidmine Venemaal või mõnes teises SRÜ riigis	3%	3%	1%	1%	-	-

3.7.10 Kus Te sooviksite, et Teie lapsed tulevikus elaks

See küsimus esitati neile vastajatele, kellel leibkonnas elab kuni 18 aastaseid lapsi. Umbes pooled (47%) kõikidest sellele küsimusele vastanutest soovivad, et nende lapsed jääksid Eestisse elama. Veidi alla veerandi (22%) soovib, et nende lapsed asuksid elama mõnda teise Euroopa Liidu riiki. Mõnes SRÜ riigis (sealhulgas Venemaal) sooviks oma lapsi elamas näha kõigest 2% vastajatest ning mõnes muus riigis 5% vastajatest. Küllalt suur osa vastajatest (24%) ei osanud sellele küsimusele vastata.

Kodakondsuse gruppide võrdlus näitab seda, et Venemaa kodanike seas on suhteliselt vähem neid inimesi, kes sooviks näha oma lapsi Eestis elamas. Muude riikide kodanike puhul jäi vastajate arv selle küsimuse puhul eraldi analüüsimise jaoks liiga väikeseks.

	Eesti kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Eestis	48	38	51
Mõnes teises EL riigis	19	27	24
Venemaal	3	2	0
Mõnes teises SRP riigis	0	0	0
USA-s, Kanadas	2	0	1
Mõnes muus riigis	2	11	3
Raske öelda	27	22	21

3.8. Mitte-eestlaste võimalik väljaränne

3.8.1. Võimalik väljaränne SRÜ riikidesse

3.8.1.1 Kavatsused asuda elama Venemaale või mõnda teise SRÜ riiki

5% kõikidest mitte-eestlastest on mõelnud sellele, et asuda järgneva 10 aasta jooksul elama Venemaale või mõnda teise SRÜ riiki. Vastajate gruppide lõikes on kõige rohkem sellele mõelnud muude riikide kodanikud ning kõige vähem määratlemata kodakondsusega inimesed.

Eelmise küsitlusperioodiga võrreldes on veidi vähenenud Venemaa kodanike soov asuda elama SRÜ riikidesse, määratlemata kodakondsusega inimeste kavatsused on selles küsimuses jäänud enam-vähem samaks.

	2006				2000	
	Eesti kodanik	Muu riigi kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Kindlasti + pigem jah	5%	15%	7%	3%	13%	4%
Kindlasti + pigem mitte	93%	83%	92%	94%	82%	93%
Raske öelda	2%	3%	1%	3%	5%	3%

Nendest 52-st vastajast, kes soovivad (kindlasti + pigem) tulevikus asuda elama mõnda SRÜ riiki, plaanib seda teha lähema 12 kuu jooksul 1 inimene, järgneva 2-3 aasta jooksul 16 inimest, kaugemas tulevikus 26 inimest ning 9 inimest ei osanud sellele küsimusele vastata.

3.8.1.2 Informeeritus erinevatest asjaoludest selles SRÜ riigis

SRÜ riikidesse elama asuda soovijatest on enamus teadlikud sellest, mis neid seal ees ootab. Kõige paremini on inimesed kursis nõ sotsiaalse võrgustikuga (kelle poole abi saamiseks pöörduda), mis näitab seda, et ilmselt asutakse elama sinna, kus inimesi juba keegi ees ootab. Kõige halvemini ollakse kursis tööga seotud asjaoludega.

Analüüs erinevate vastajate gruppide lõikes ei ole selle küsimuse puhul võimalik, sest grupid on selleks liiga väikesed.

	<i>% nende kohta, kes vastasid "tean hästi"</i>
Kas teate kedagi, kelle poole võiks abi saamiseks pöörduda – sõbrad, sugulased	69%
Kuidas on korraldatud seal sotsiaalteenindusvõrk – koolid, haiglad, kauplused, transport, jne	64%
Kuidas suhtutakse seal Eestist tulnutesse	52%
Millise eluaseme Te võiksite endale ümberasumisaigas soetada, kui palju see võiks maksta ja kus see võiks asuda	50%
Millist tööd Teil on seal võimalik leida	40%
Millist palka Te võiksite seal saada	37%

3.8.1.3 Kellega koos Te asuksite elama mõnda SRÜ riiki

Sellele küsimusele vastasid kõik vastajad, sõltumata sellest, kas nad kavatsevad SRÜ riikidesse elama asuda või mitte. Umbes pooled vastajad ei hakanud sellist olukorda ette kujutama ning vastasid kindlalt, et nad ei kavatse SRÜ riikidesse elama asuda. Nendest, kes võibolla kavatseks minna, võtaks suurem osa kaasa kogu perekonna, mõnevõrra vähem inimesi läheks üksi ja veelgi väiksem osa võtaks kaasa osa perekonnast.

Kodakondsuse gruppide lõikes selle küsimuse puhul väga suuri erinevusi ei ole.

	Eesti kodanik	Muu riigi kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Läheksin üksi	16%	13%	11%	17%
Võtaksin kaasa osa oma perekonnast	8%	13%	7%	6%
Võtaksin kaasa kogu perekonna	24%	25%	22%	24%
Ei kavatse sinna sõita	51%	50%	59%	51%
Muu	1%	0%	0%	0%
Raske öelda	2%	0%	0%	2%

3.8.1.4 Lähedaste inimeste olemasolu Eestis ja teistes endise NSVL vabariikides

Pea kõik Eestis elavad mitte-eestlased omavad Eestis lähedasi inimesi (lapsi, vanemaid, muid sugulasi või lähedasi sõpru). Eelmise küsitlusperioodiga võrreldes on nii Venemaa kodanike kui määratlemata kodakondsusega inimeste seas kasvanud nende arv, kes ei ole Eestis üksi ja omavad siin lähedasi inimesi. Venemaal omab lähedasi inimesi üldkokkuvõttes 81% mitte-eestlastest. Eelmise küsitlusperioodiga võrreldes on lähedaste omamine Venemaal määratlemata kodakondsusega inimeste seas jäänud samaks, Venemaa kodanike seas veidi kasvanud.

Valgevenes omab üldkokkuvõttes lähedasi inimesi 17%-l, Ukrainas 32%-l ning teistes endise NSVL vabariikides 24%-l mitte-eestlastest.

	2006				2000	
	Eesti kodanik	Muu riigi kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Eestis	100%	98%	100%	99%	93%	94%
Venemaal	82%	58%	90%	78%	84%	77%
Valgevenes	17%	23%	14%	20%	-	-
Ukrainas	26%	53%	27%	41%	-	-
Teistes endise NSVL vabariikides	25%	40%	21%	23%	-	-

3.8.1.5 Millisesse SRÜ riiki asuksite elama

Ka sellele küsimusele vastasid kõik vastajad. SRÜ riikidest oleks kõige populaarsemaks sihtriigiks Venemaa (11% kõikidest mitte-eestlastest peab sinna asumist kindlasti + võibolla tõenäoliseks). Teisel kohal on Ukraina (3%). Valgevenesse või teistesse SRÜ riikidesse peab elama asumist, mõlemal juhul, tõenäoliseks 2% mitte-eestlastest. Selle küsimuse põhjal võib öelda seda, et SRÜ riikidesse asuksid tõenäolisemalt elama Venemaa kodanikud ja muude riikide kodanikud kui Eesti kodanikud ja määratlemata kodakondsusega inimesed.

% nende kohta kes vastasid "jah" või "võibolla"	Eesti kodanik	Muu riigi kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Venemaale	9%	15%	20%	8%
Valgevenesse	2%	10%	1%	2%
Ukrainasse	1%	10%	4%	5%
Mõnda teise endise NSVL vabariiki (va Läti ja Leedu)	3%	0%	2%	3%

3.8.1.6 Millised tingimused peavad olema täidetud, kui sooviksite kolida mõnda SRÜ riiki

Ka sellele küsimusele vastasid kõik vastajad. Üldkokkuvõttes peavad mitte-eestlased SRÜ riikidesse elama asumisel kõige tähtsamaks tingimuseks eluaset, ainult veidi vähem tähtis on garanteeritud töökoht. Tunduvalt vähem tähtsaks tingimuseks on vastajate jaoks rahaline kompensatsioon.

Eesti kodanikud peavad keskmisest tähtsamaks töökohta, Venemaa kodanikud eluaset ja rahalist kompensatsiooni. Teised grupid keskmisest oluliselt ei eristu.

Keskmine 3-pallilisel skaalal (1 = kõige tähtsam, 3 = vähem tähtis)	Eesti kodanik	Muu riigi kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Eluase	1,69	1,60	1,43	1,58
Garanteeritud töökoht	1,66	1,83	2,03	1,73
Rahaline kompensatsioon	2,65	2,58	2,54	2,68

3.8.2. Võimalik väljaränne teistesse Euroopa Liidu riikidesse

3.8.2.1 Kavatsused asuda elama mõnda teise Euroopa Liidu riiki

Mitte-eestlaste soov asuda elama mõnda teise Euroopa Liidu riiki on ligi kolm korda suurem kui soov asuda elama mõnda SRÜ riiki. Mõnda teise Euroopa Liidu riiki soovib elama asuda 17% Eestis elavatest mitte-eestlastest. Sellele on rohkem mõelnud Eesti ja muude riikide kodanikud ning määratlemata kodakondsusega inimesed, Venemaa kodanikud on sellele vähem mõelnud.

	Eesti kodanik	Muu riigi kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Kindlasti + pigem jah	23%	18%	5%	18%
Kindlasti + pigem mitte	74%	83%	94%	77%
Raske öelda	3%	0%	1%	5%

Nendest 168-st vastajast, kes soovivad (kindlasti + pigem) tulevikus asuda elama mõnda teise Euroopa Liidu riiki, plaanib seda teha lähema 12 kuu jooksul 8% (ehk 14 inimest), järgneva 2-3 aasta jooksul 57 (ehk 57 inimest), kaugemas tulevikus 52% (ehk 88 inimest) ning 5% (ehk 9 inimest) ei osanud sellele küsimusele vastata.

3.8.2.2 Informeeritus erinevatest asjaoludest selles Euroopa Liidu riigis

SRÜ riikidesse elama asuda soovijad on üldkokkuvõttes sealsete tingimuste ja asjaoludega mõnevõrra paremini kursis kui mõnda teise Euroopa Liidu riiki elama asuda soovijad. Erinevused ilmnevad ka selles, et kui SRÜ riikidesse elama asuda soovijad olid kõige halvemini kursis tööga seotud asjaoludega, siis mõnda teise Euroopa Liidu riiki elama asuda soovijad on kõige paremini kursis just tööga seotud asjaoludega. Kõige vähem ollakse mõnda teise Euroopa Liidu riiki kolimisel kursis eluasemega seotud asjaoludega.

Analüüs erinevate vastajate gruppide lõikes ei ole selle küsimuse puhul võimalik, sest grupid on selleks liiga väikesed.

	<i>% nende kohta, kes vastasid "tean hästi"</i>
Millist tööd Teil on seal võimalik leida	48%
Millist palka Te võiksite seal saada	46%
Kas teate kedagi, kelle poole võiks abi saamiseks pöörduda – sõbrad, sugulased	46%
Kuidas suhtutakse seal Eestist tulnutesse	41%
Kuidas on korraldatud seal sotsiaalteenindusvõrk – koolid, haiglad, kauplused, transport, jne	33%
Millise eluaseme Te võiksite endale ümberasumispaigas soetada, kui palju see võiks maksta ja kus see võiks asuda	27%

3.8.2.3 Kellega koos Te asuksite elama mõnda teise Euroopa Liidu riiki

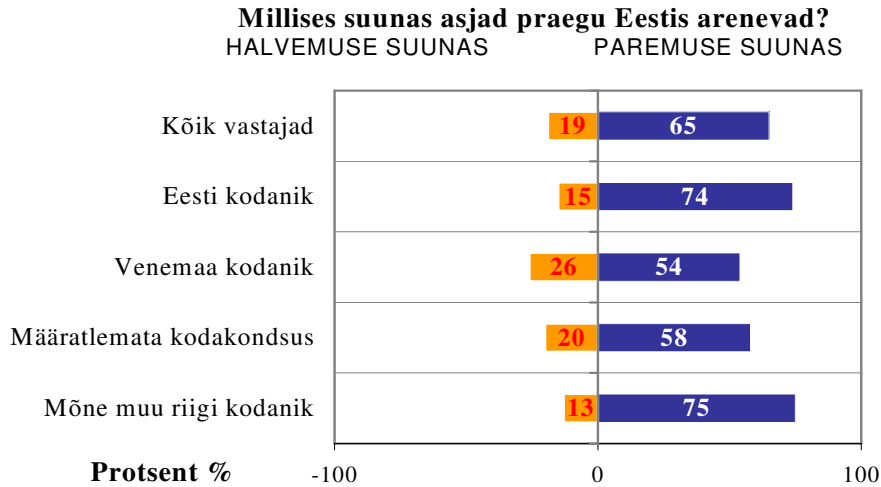
Sellele küsimusele vastasid kõik vastajad, sõltumata sellest, kas nad kavatsevad mõnda teise Euroopa Liidu riiki elama asuda või mitte. Umbes nelikümmend protsenti vastajatest ütles, et nad ei kavatse mõnda teise Euroopa Liidu riiki elama asuda. Nendest, kes võibolla kavatseks minna, võtaks suurem osa kaasa kogu perekonna, mõnevõrra vähem inimesi läheks üksi ja veelgi väiksem osa võtaks kaasa osa perekonnast (nii nagu SRÜ riikidesse elama asumise puhul).

Eesti kodanike seas oli suhteliselt rohkem neid, kes läheks üksi, Venemaa kodanike seas on suhteliselt rohkem neid, kes üldse ei läheks, muude riikide kodanike seas on suhteliselt rohkem neid, kes läheks koos perega, määratlemata kodakondsusega inimesed keskmisest mitte-eestlasest selle küsimuse puhul oluliselt ei erine.

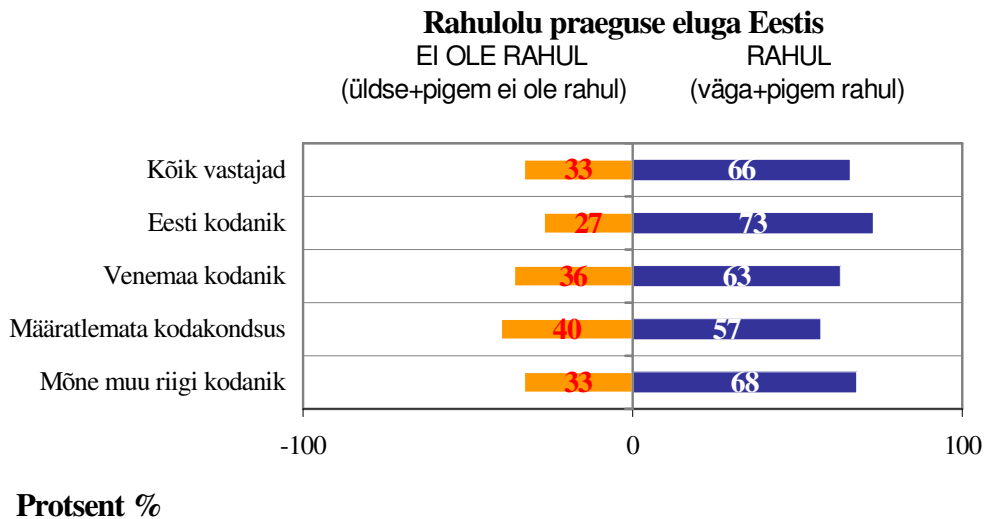
	Eesti kodanik	Muu riigi kodanik	Venemaa kodanik	Määratlemata kodakondsus
Läheksin üksi	23%	13%	6%	19%
Võtaksin kaasa osa oma perekonnast	10%	18%	2%	8%
Võtaksin kaasa kogu perekonna	27%	33%	26%	26%
Ei kavatse sinna sõita	33%	37%	65%	42%
Muu	2%	0%	0%	0%
Raske öelda	5%	0%	1%	5%

GRAAFIKUD

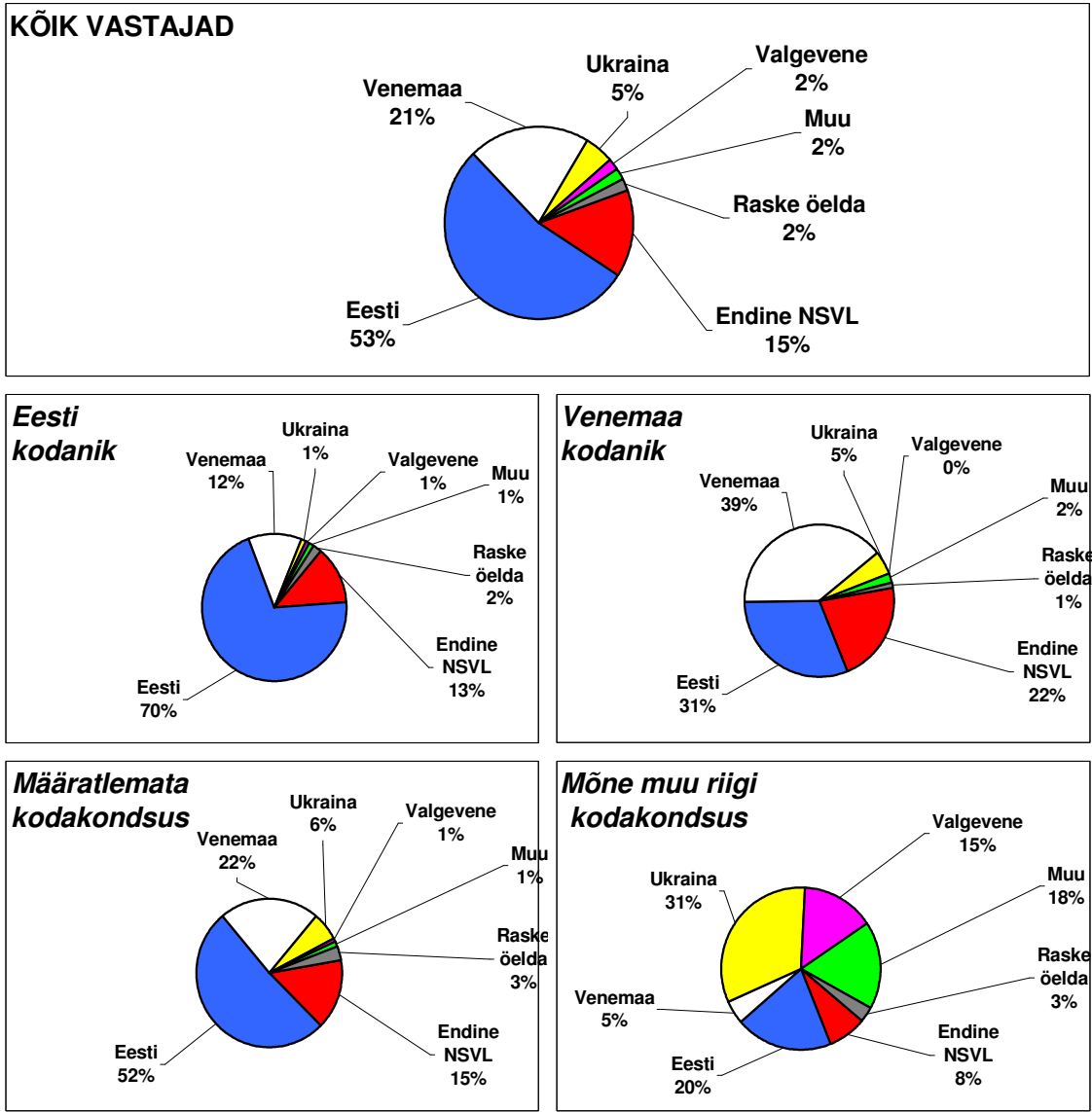
Graafik 1.

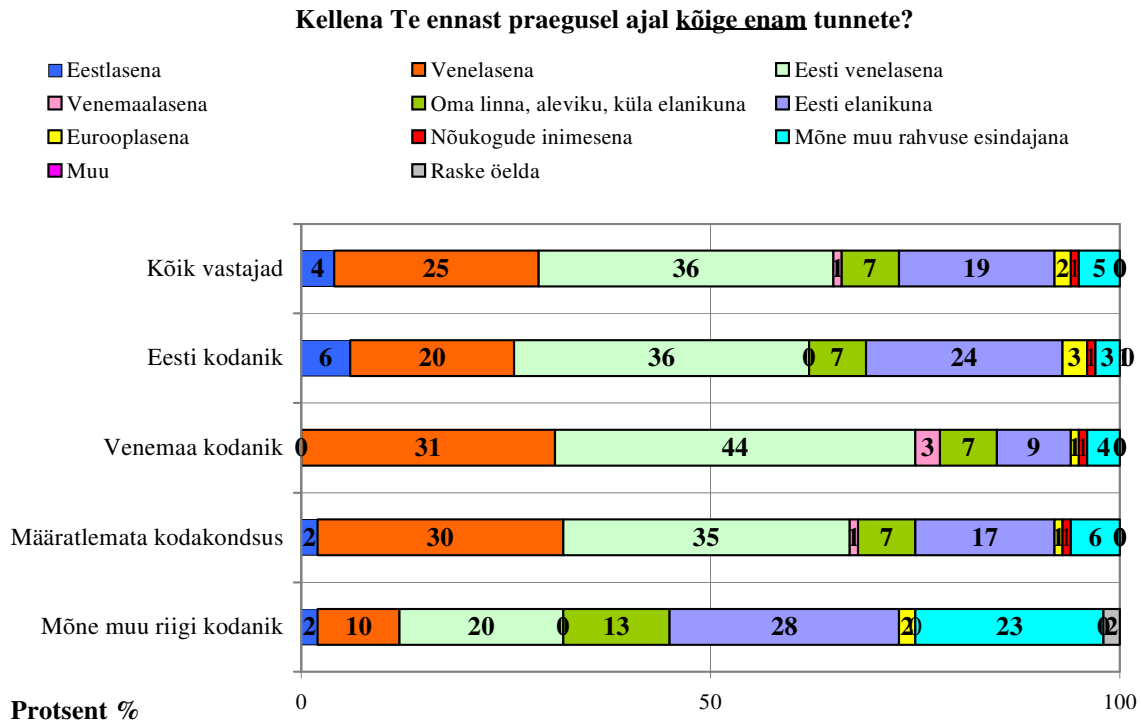
Graafik 2

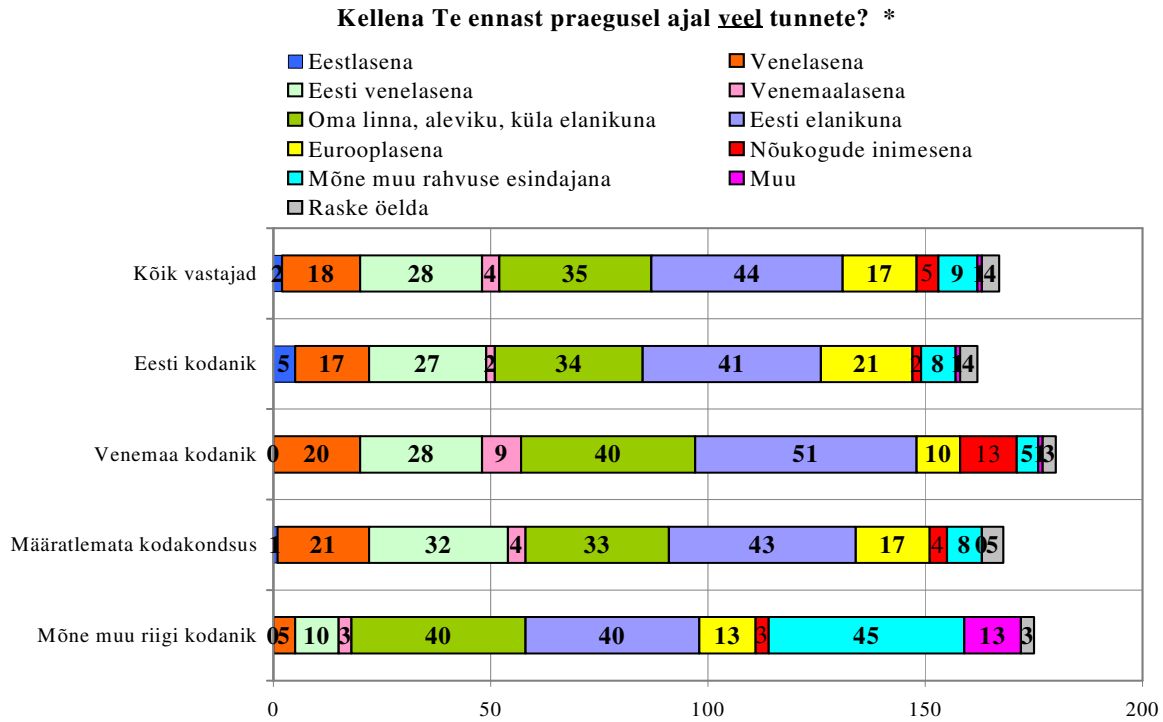
Graafik 5 Millist riiki peate kodumaaks?

Graafik 6

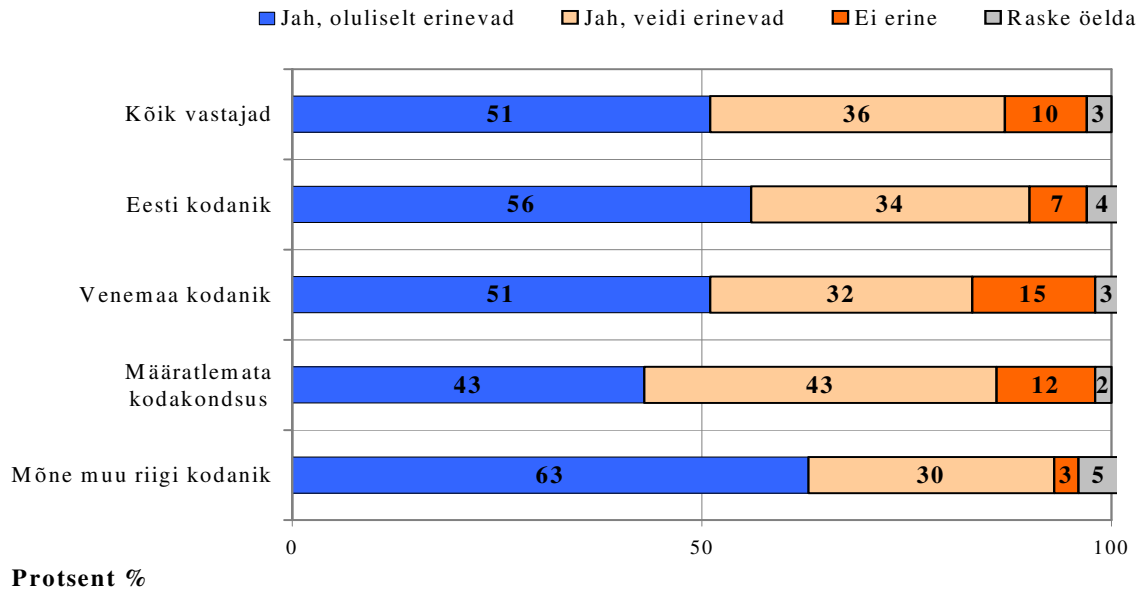

Graafik 7

Protsent %

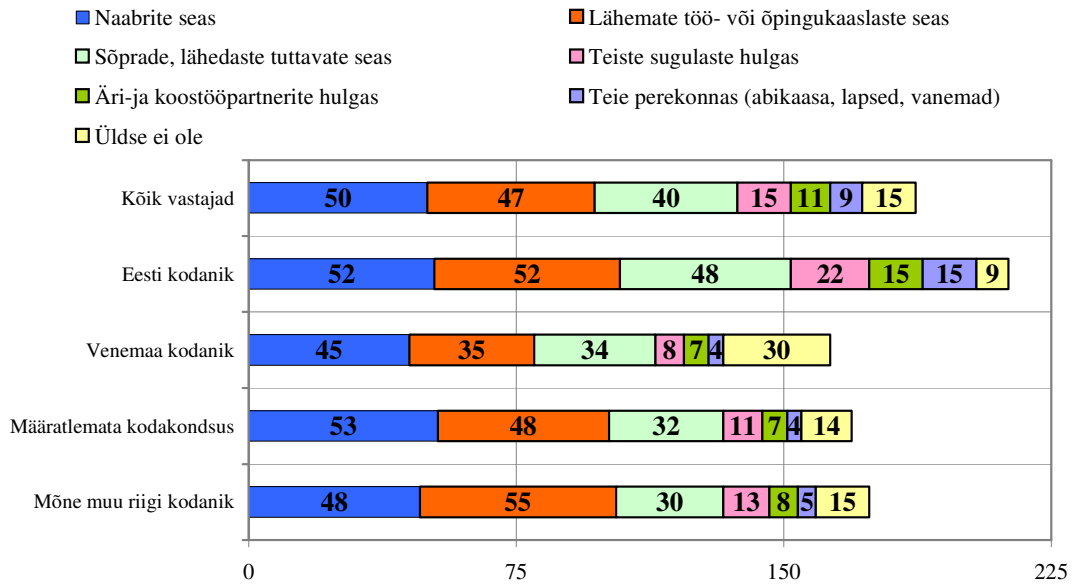
*kuna iga respondent võis anda mitu vastust, siis võib protsentide summa olla 100-st suurem

Graafik 8

Kas Eestis elavad venelased erinevad Venemaal elavatest venelastest?

Graafik 9

Kas nende inimeste hulgas, kellega Te lähemalt kokku puutute, on eestlasi? *

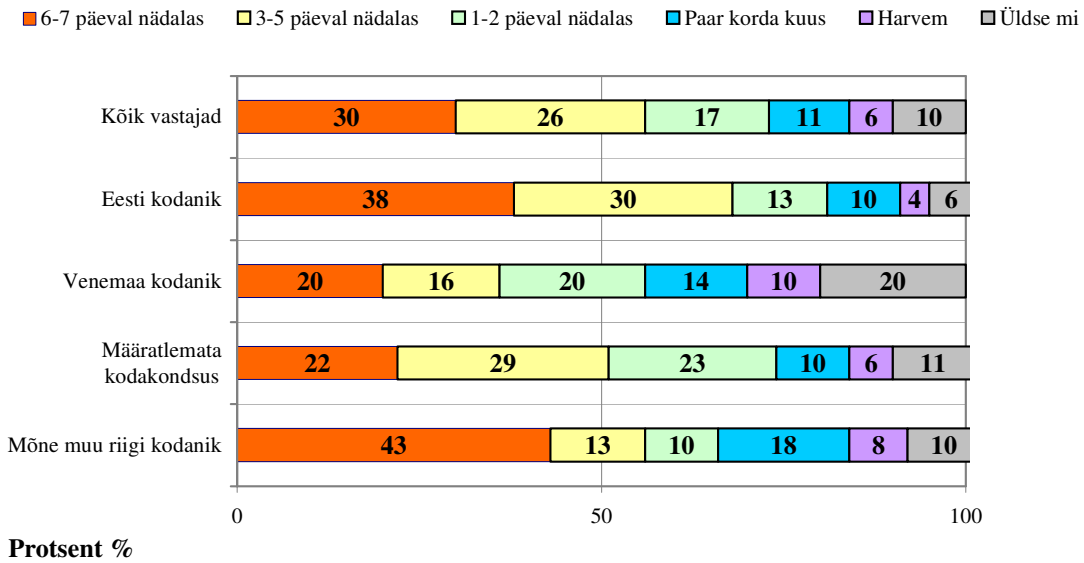

Protsent %

*kuna iga respondent võis anda mitu vastust, siis võib protsentide summa olla 100-st suurem

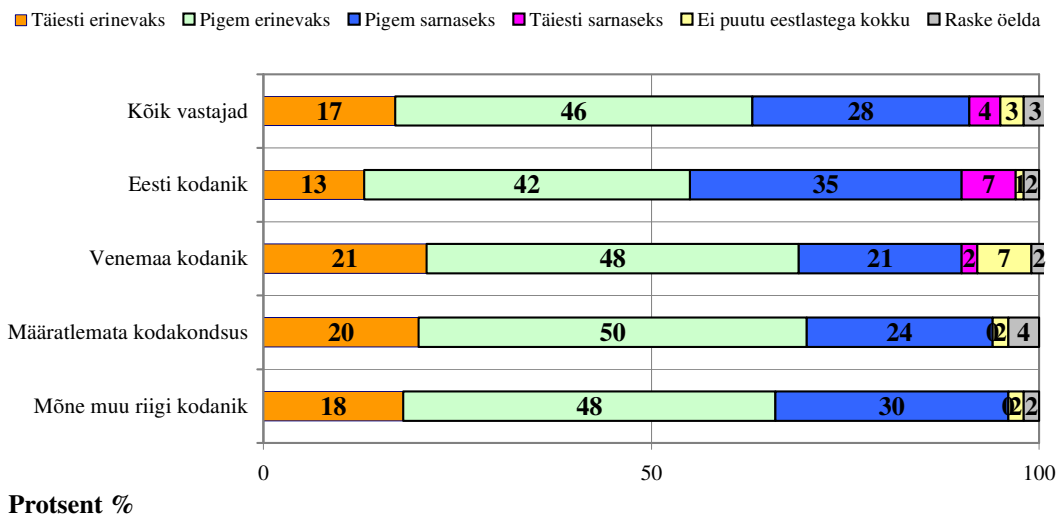
Graafik 10

Kui tihti Te puutute kokku ja suhtlete eestlastega oma igapäeva elus?

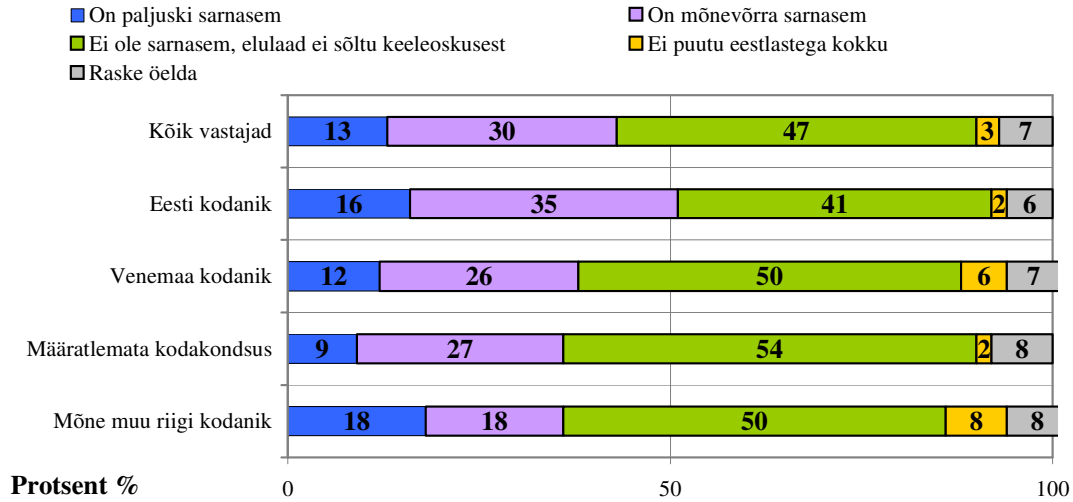
Graafik 11

Kas Te peate oma elu- ja mõttelaadi eestlaste omast ... ?

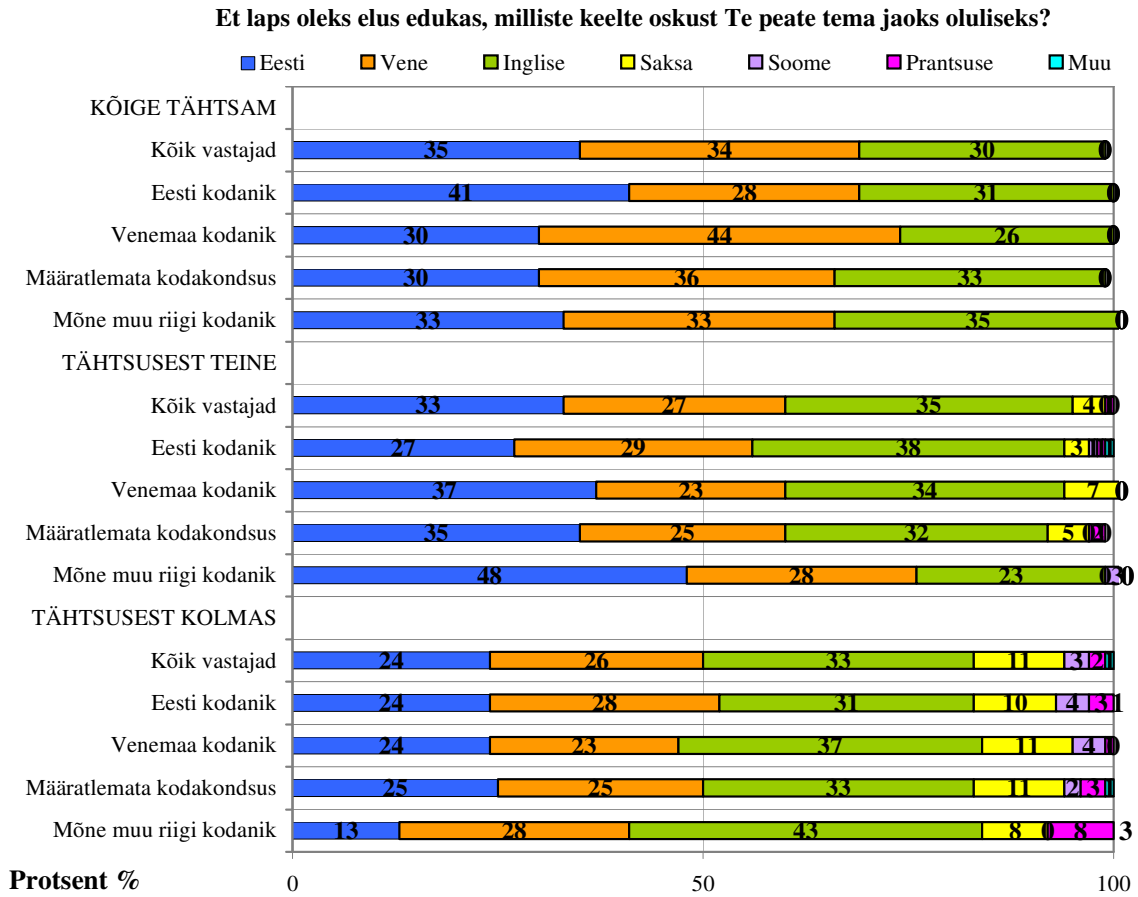

Graafik 12

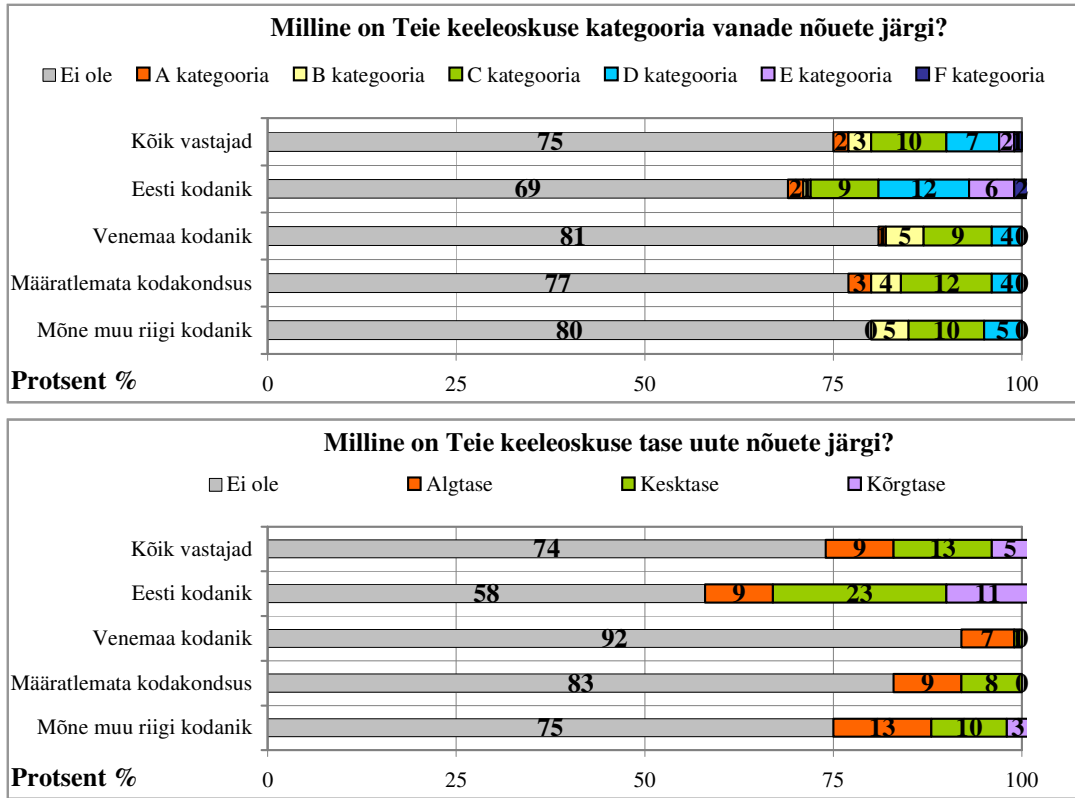
Kas nende Eestis elavate venelaste elu- ja mõttelaad, kes oskavad eesti keelt, on Teie arvates eestlastele sarnasem kui eesti keele mitteoskajate oma?

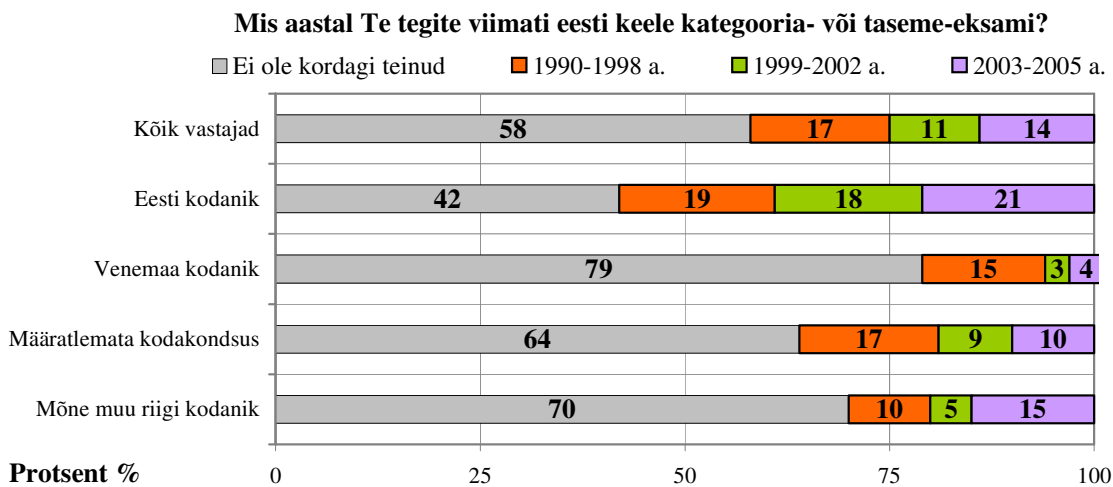
Graafik 14

Graafik 15

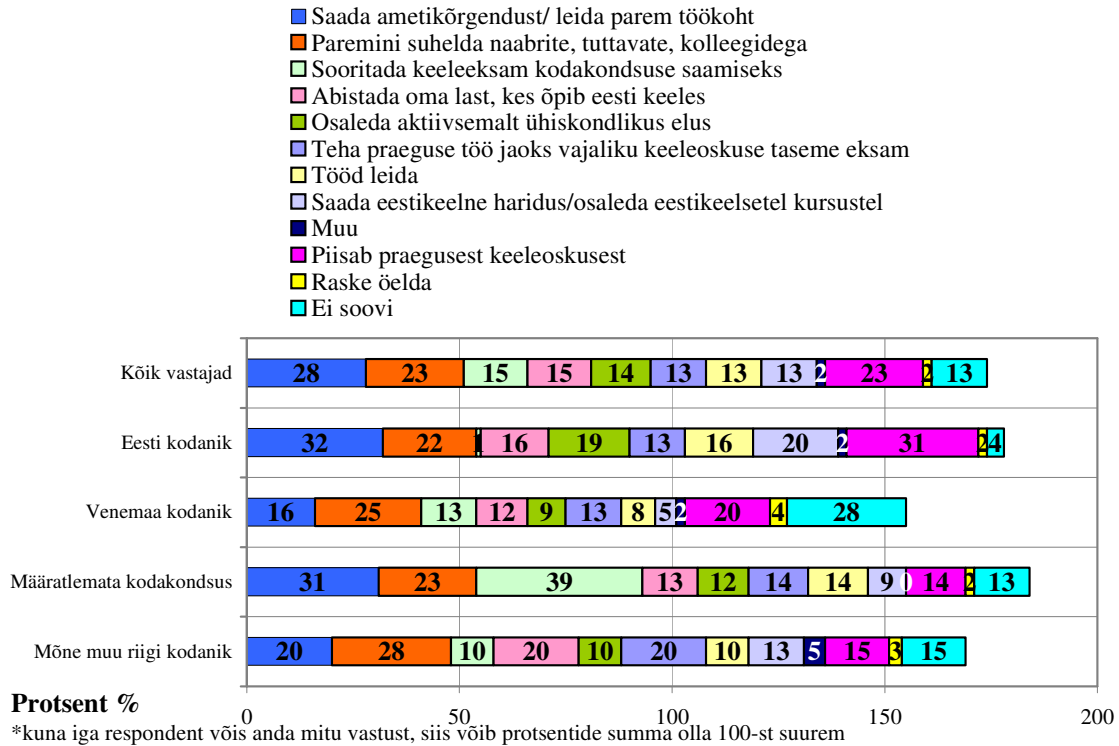

Graafik 16

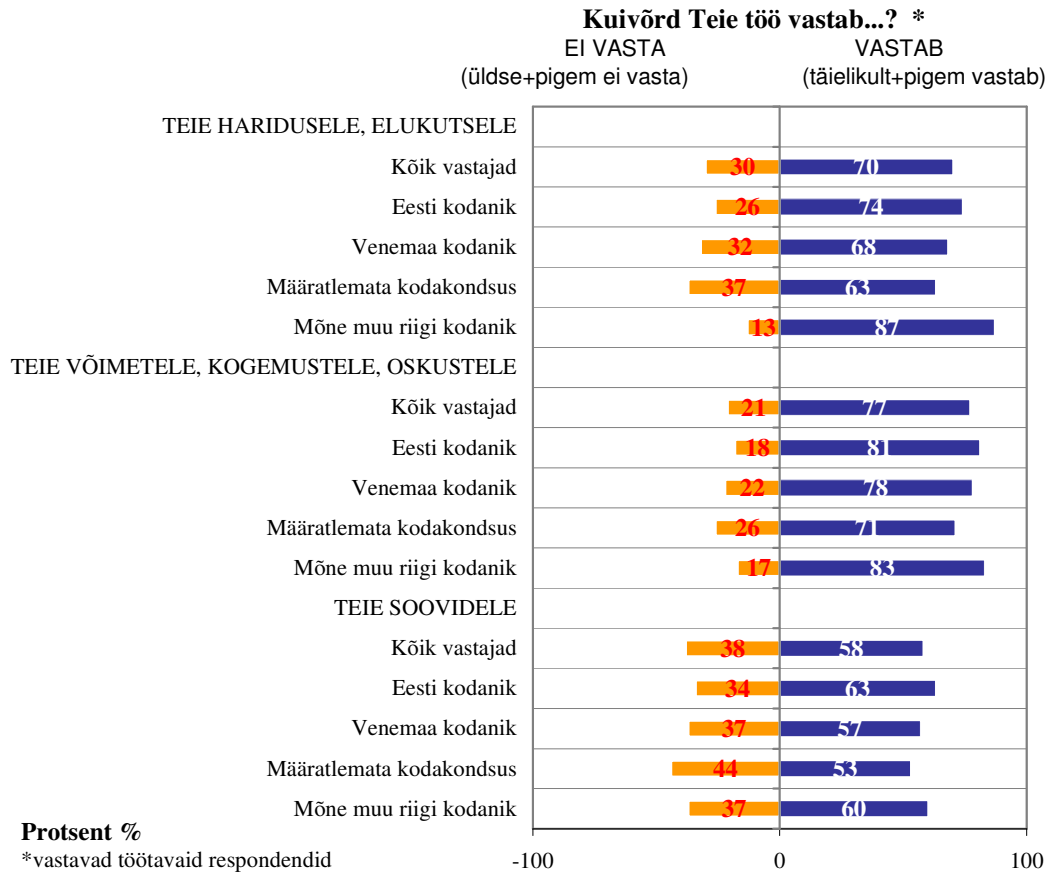

Graafik 17

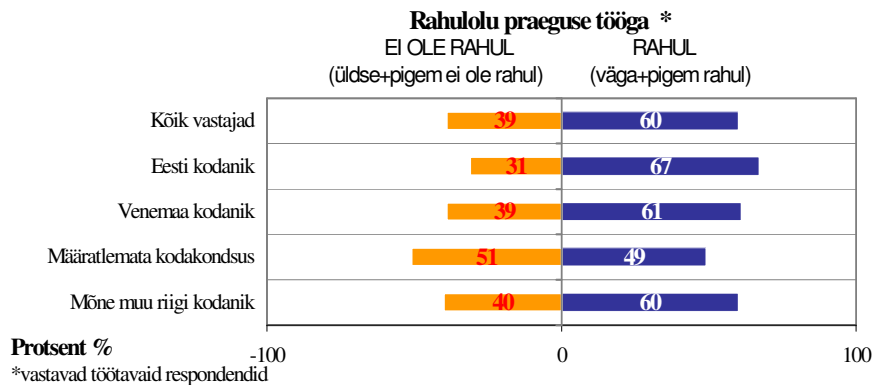
Mis järgnevalt on Teie jaoks kõige olulisem, miks Te sooviksite oma eesti keele oskust parandada? *

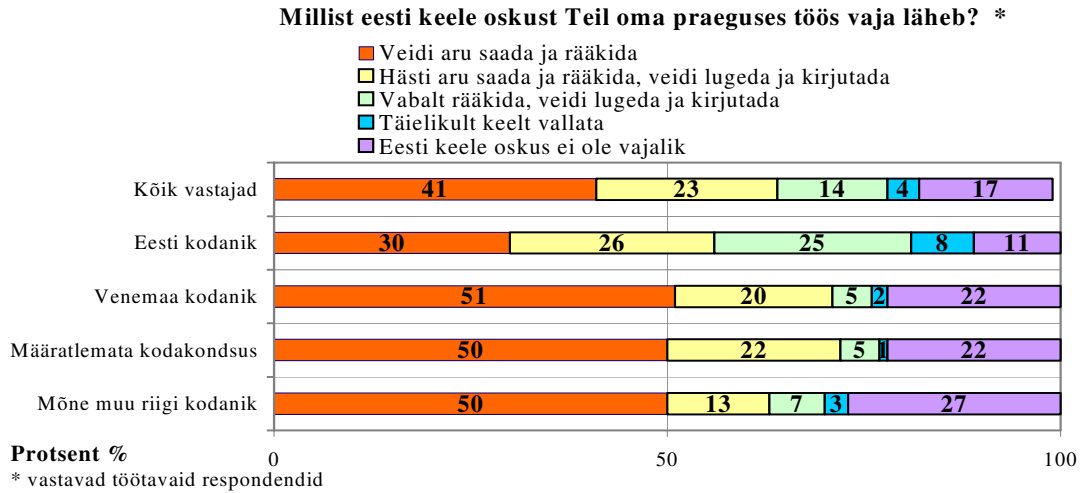
Graafik 18

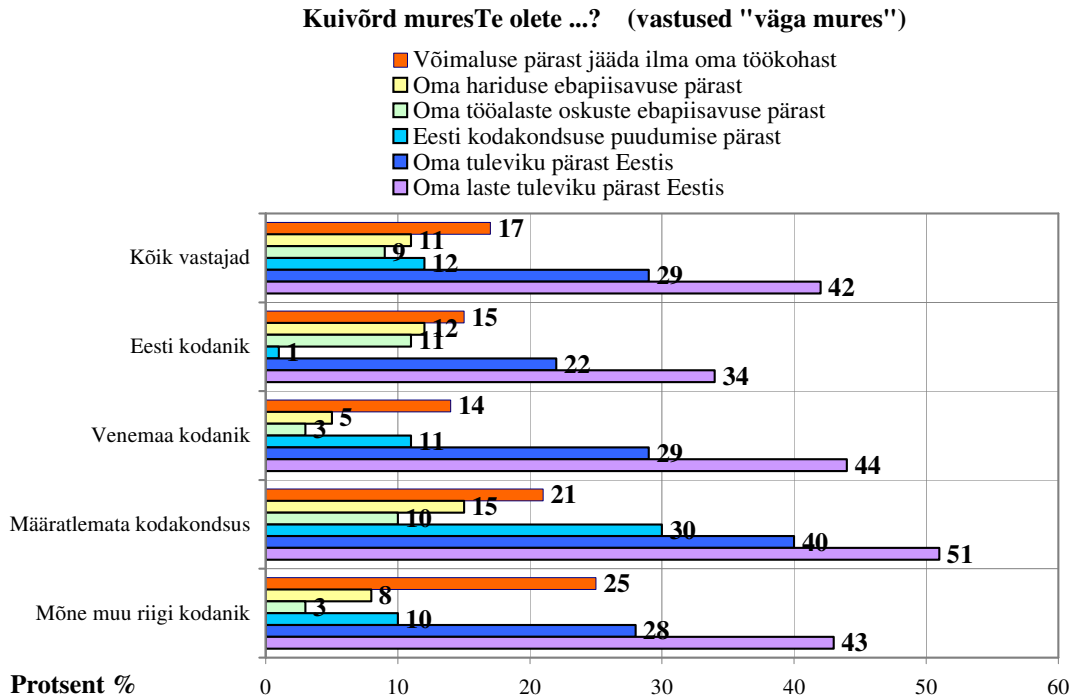
Graafik 19

Graafik 20

Graafik 21

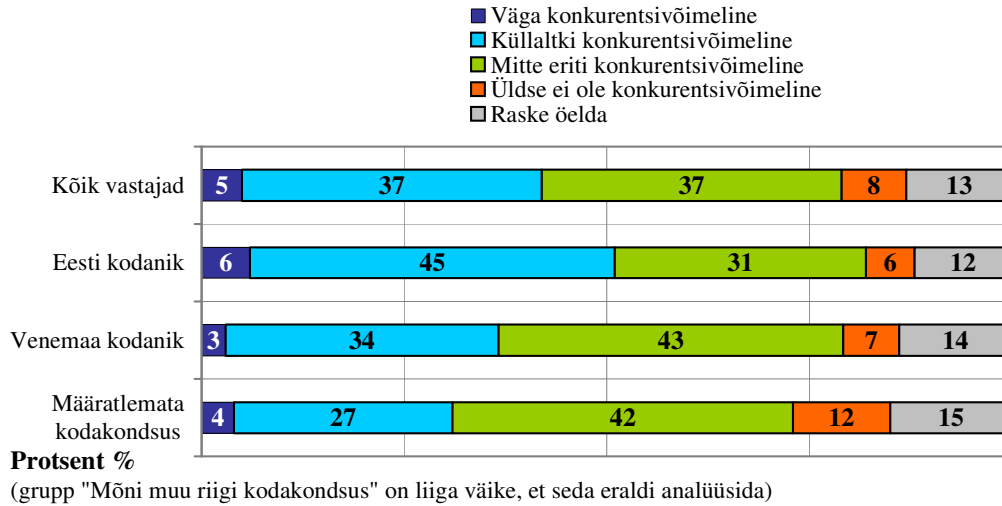

Graafik 22

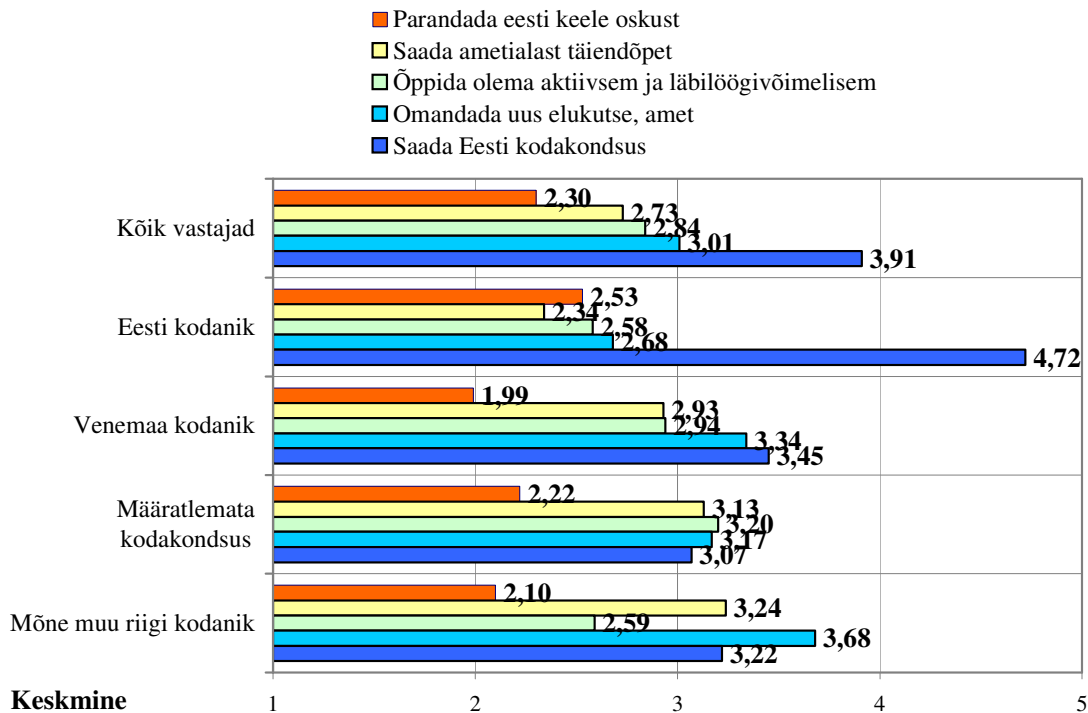
Graafik 23

Mida Te arvate, kui konkurentsivõimeline Te olete praegusel ajal Eesti tööturul? (% kõikidest, v.a. pensionärid)

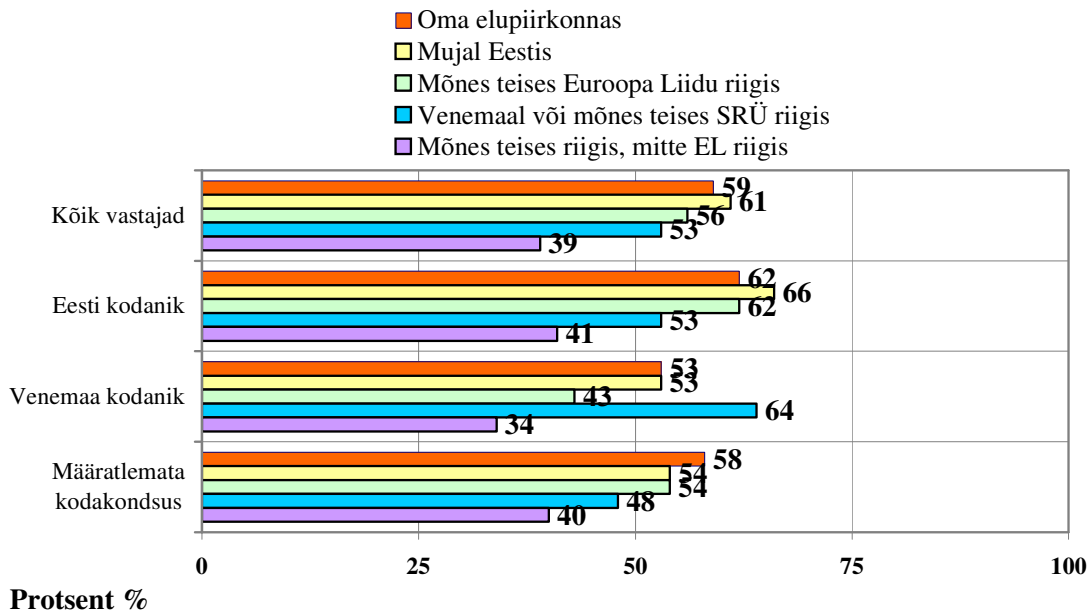
Graafik 24

Mis järgnevast aitaks tõsta konkurentsivõimet Eesti tööturul? (1-kõige tähtsam, 5-vähem tähtis, % kõikidest, v.a. pensionärid)

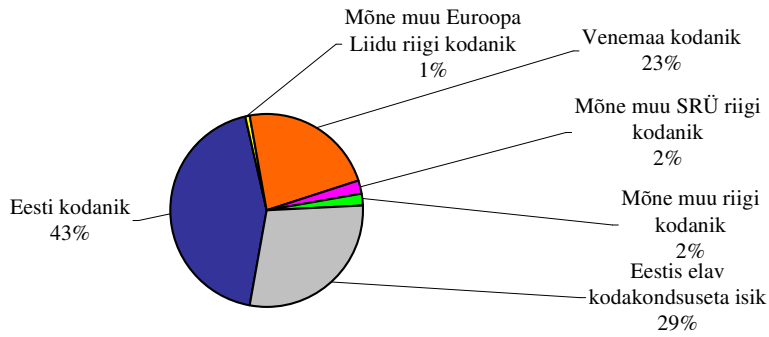
Graafik 25

**Mida Te arvate, kas Teil oleks vajaduse korral võimalik saada
Teile vastuvõetav töökoht ...? (% nendest, kes vastasid "kindlasti jah"
ning "tõenäoliselt jah" , % kõikidest, v.a. pensionärid)**

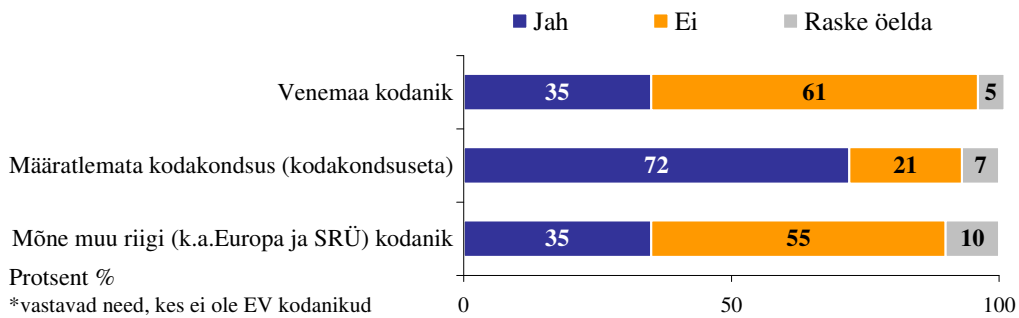

Graafik 26

Vastaja kodakondsus.

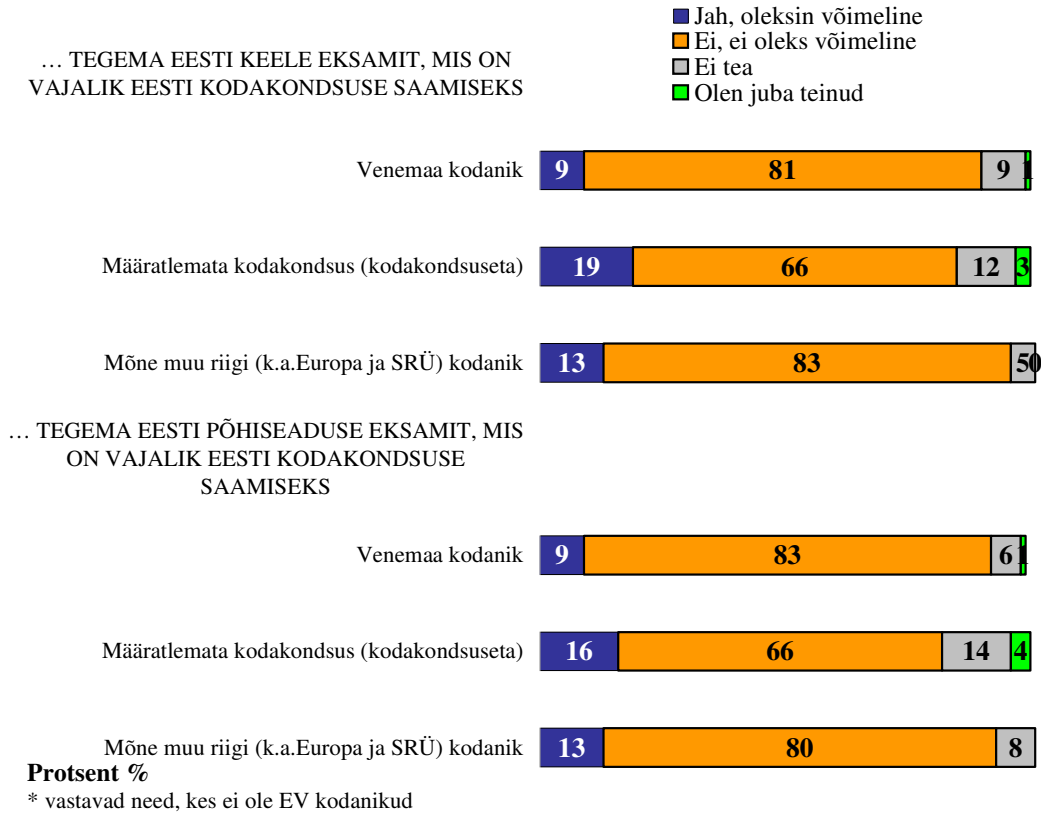

Kas Te soovite saada Eesti kodakondsust? *

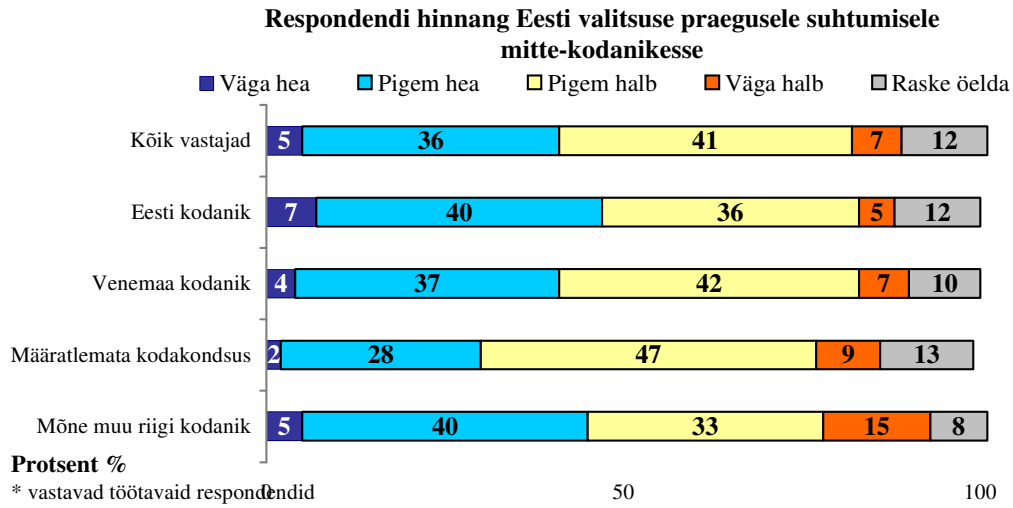

Graafik 27

Sõltumata sellest, kas Te soovite saada Eesti kodanikuks või mitte, kuidas Teile tundub, kas Te oleksite võimeline praegusel ajal ... ? *

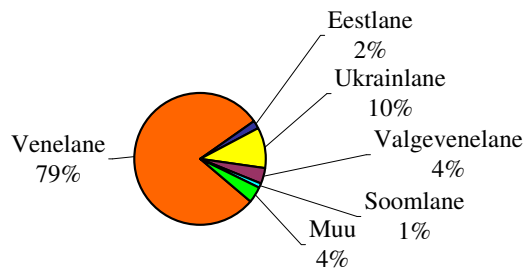

Graafik 28

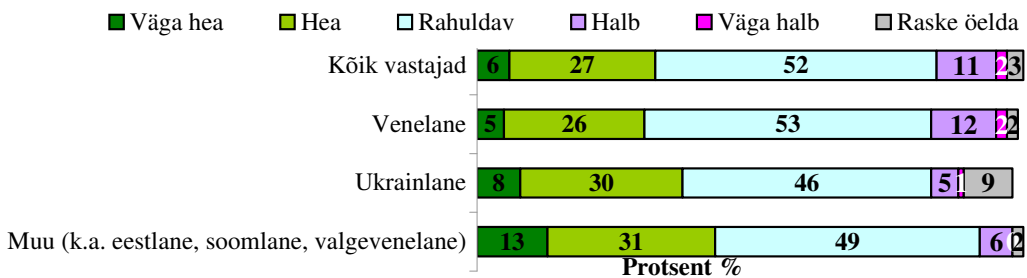

Graafik 29

Vastaja rahvus.

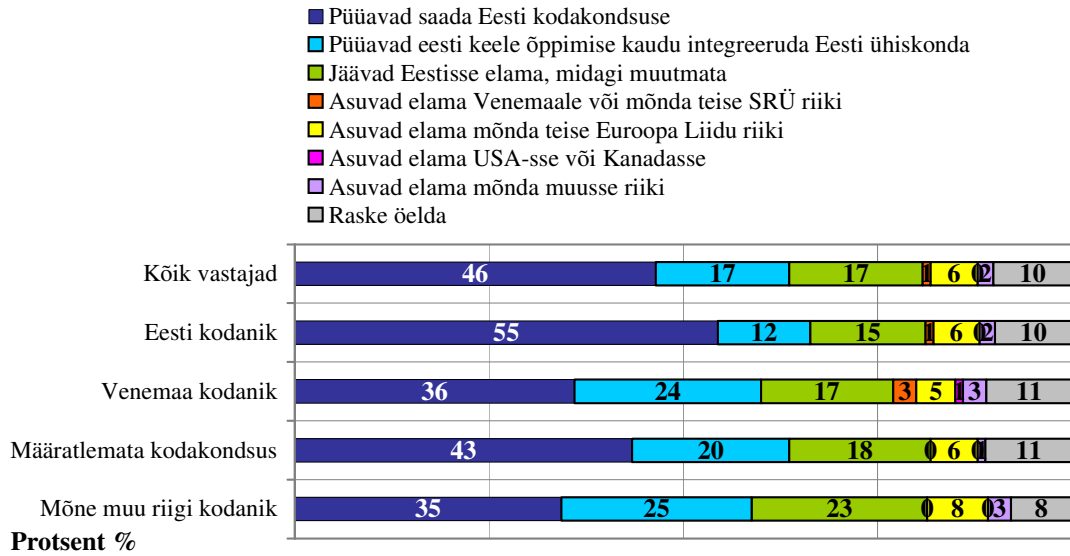

Kuidas Te hindaksite suhtumist Teie rahvusest inimestesse Eestis?

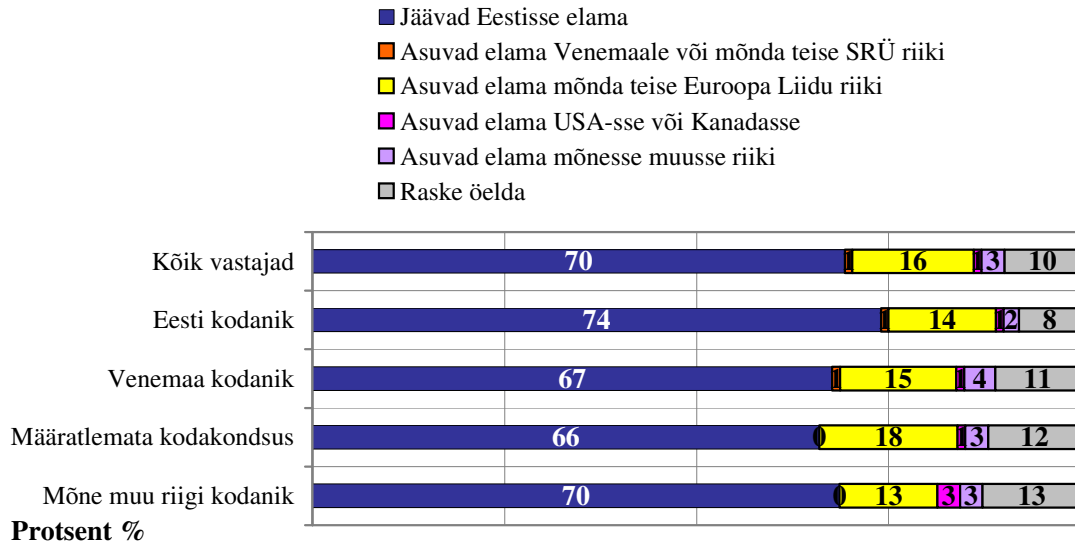
Graafik 30

Kuidas käituvad Teie arvates edaspidi need Eestis elavad inimesed, kellel ei ole Eesti kodakondsust?

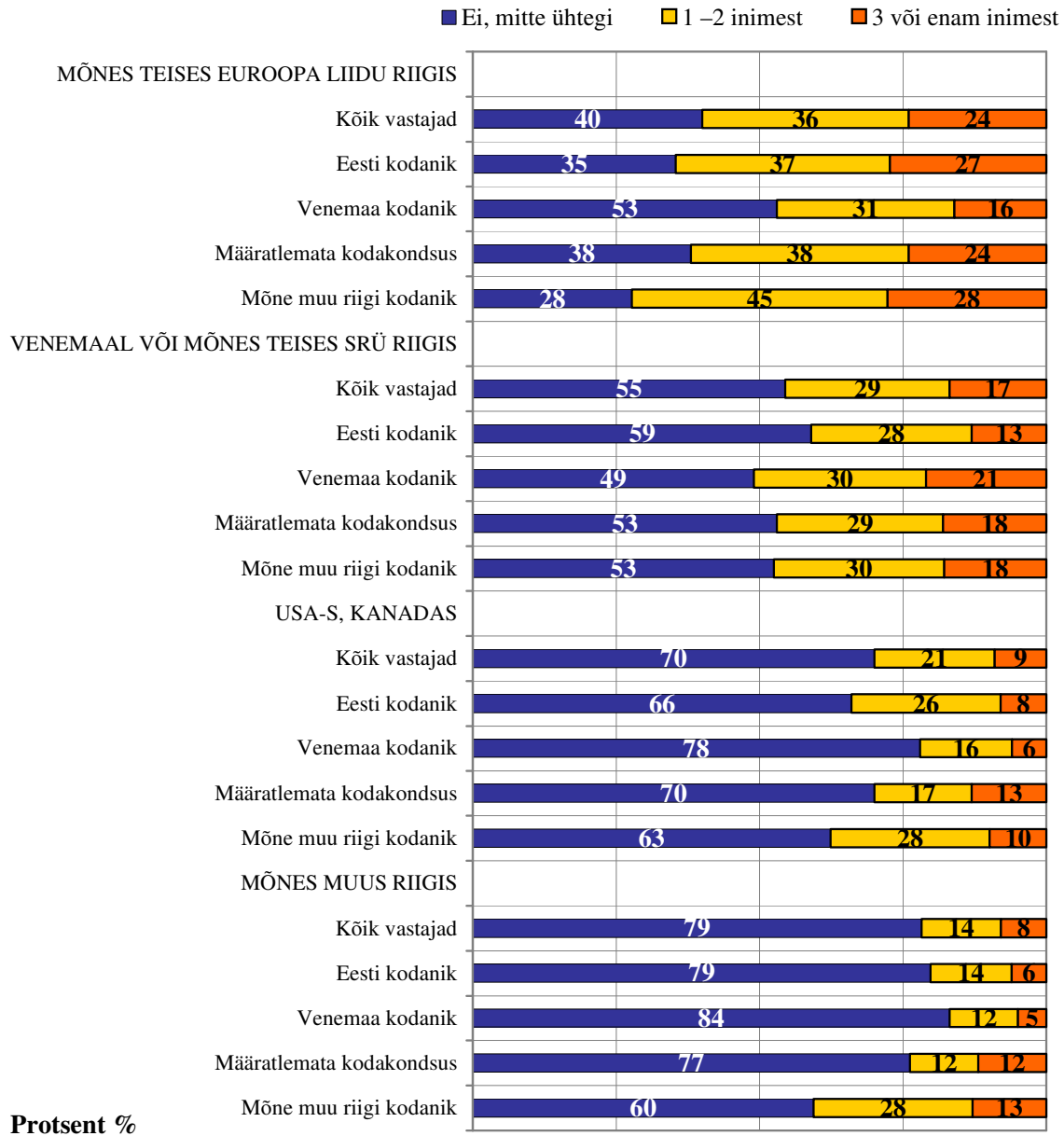
Graafik 31

**Aga kuidas käituvad üldiselt Teie arvates edaspidi need
Eestis elavad mitte-eestlased, kellel on Eesti kodakondsus?**

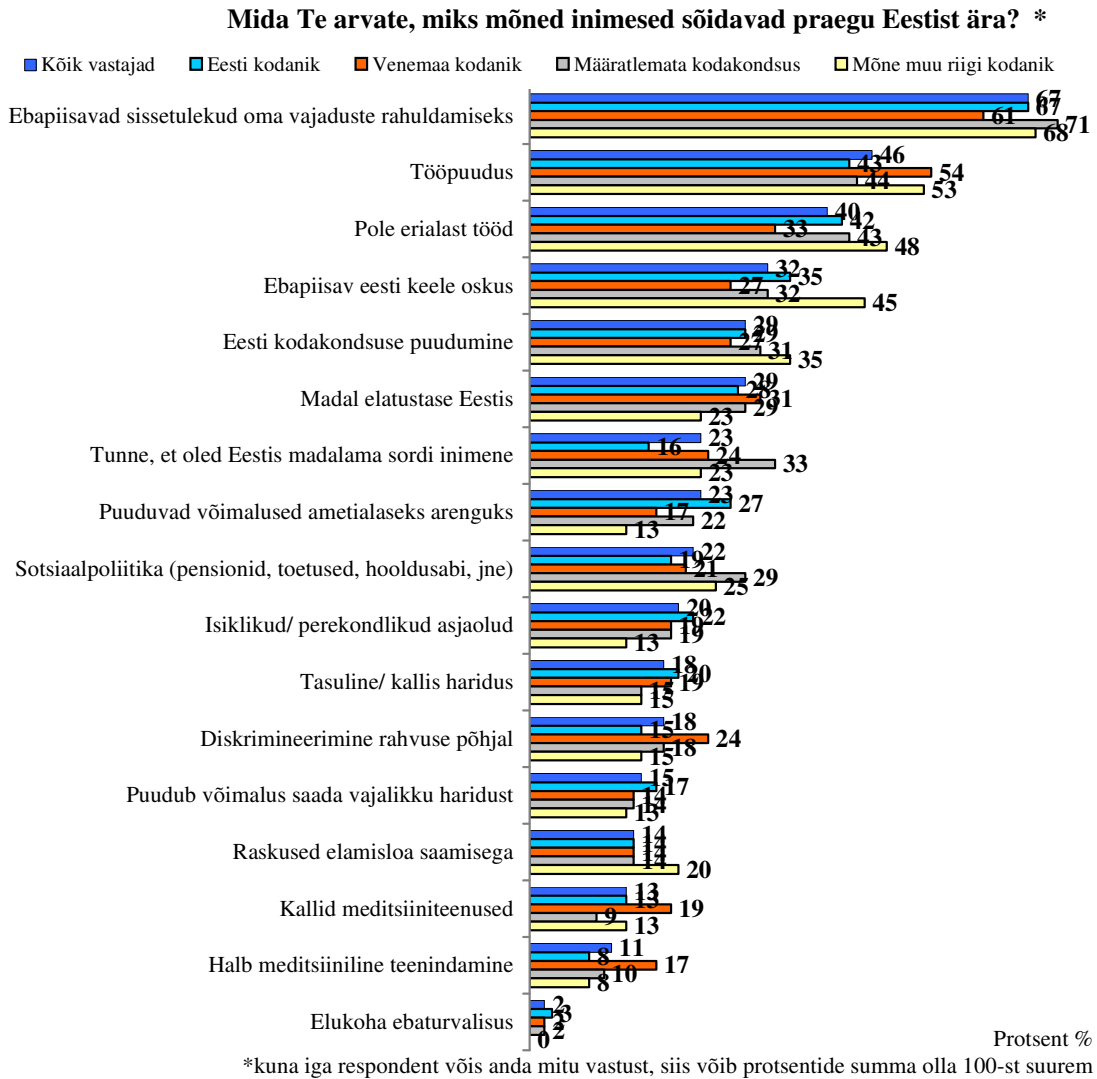

Graafik 32

Kas Teil on sugulasi või tuttavaid, kes on viimase 3 aasta jooksul asunud elama või tööle või käinud tööl ... ?

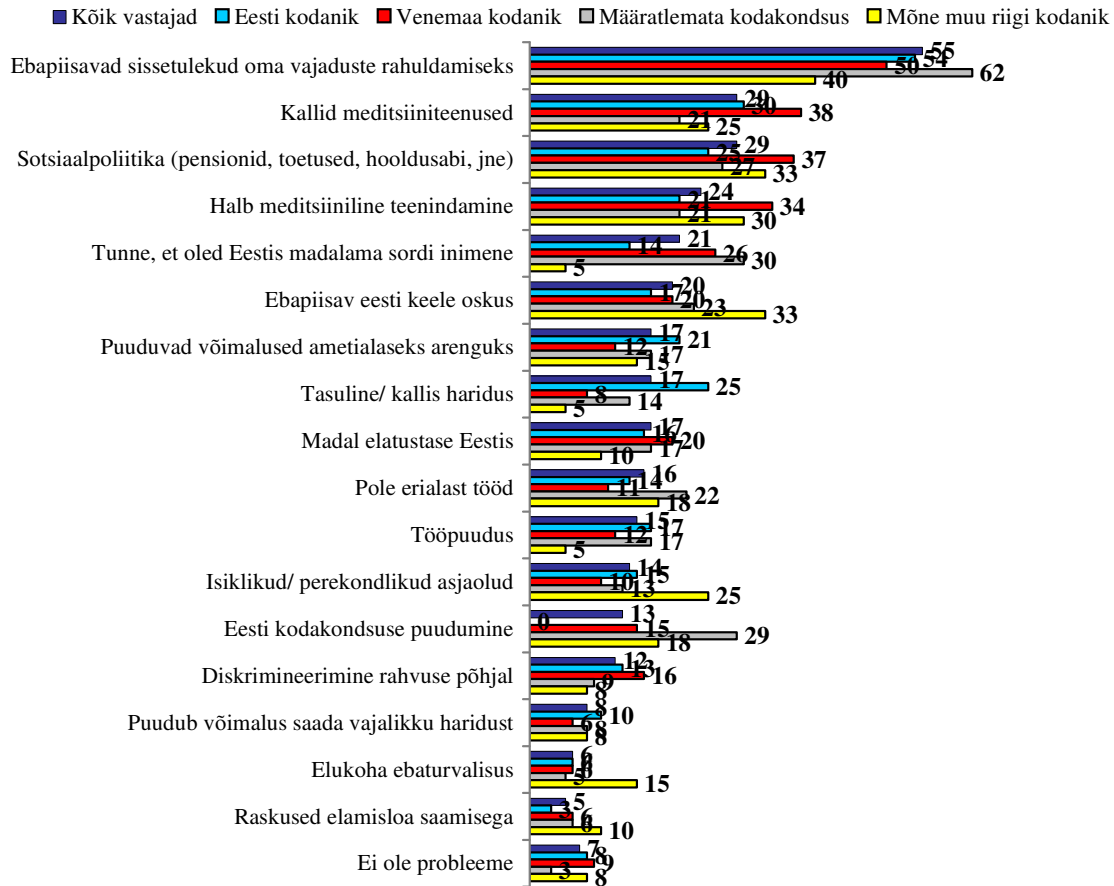

Graafik 33

Graafik 34

Millega on oma praeguse elu juures kõige vähem rahul, mis on kõige suuremateks probleemideks? *

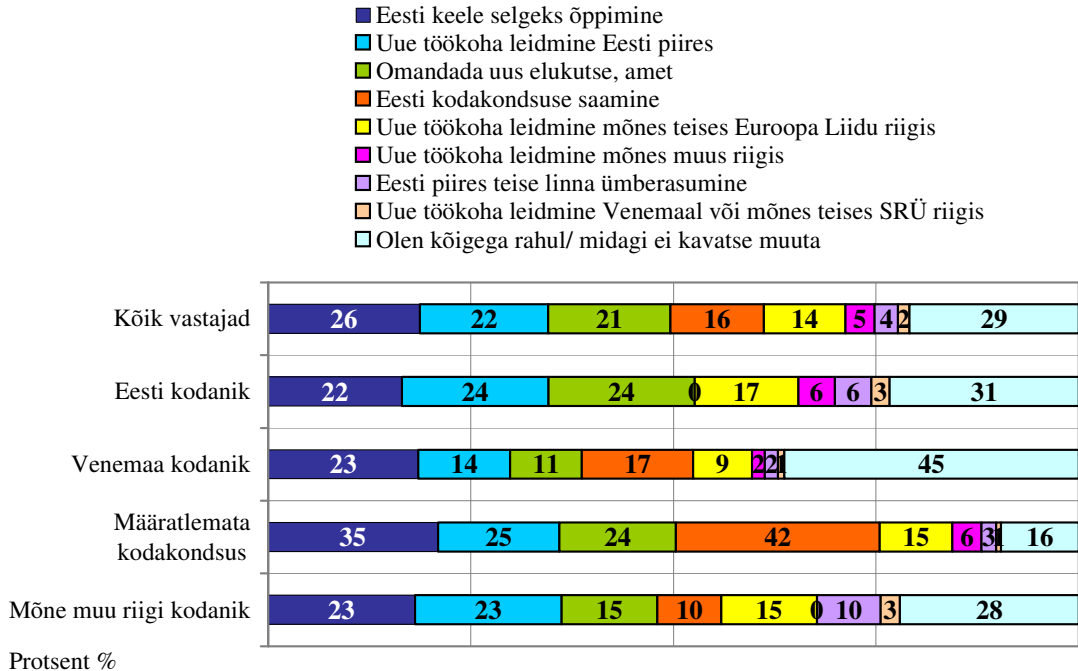

Protsent %

*kuna iga respondent võis anda mitu vastust, siis võib protsentide summa olla 100-st suurem

Graafik 35

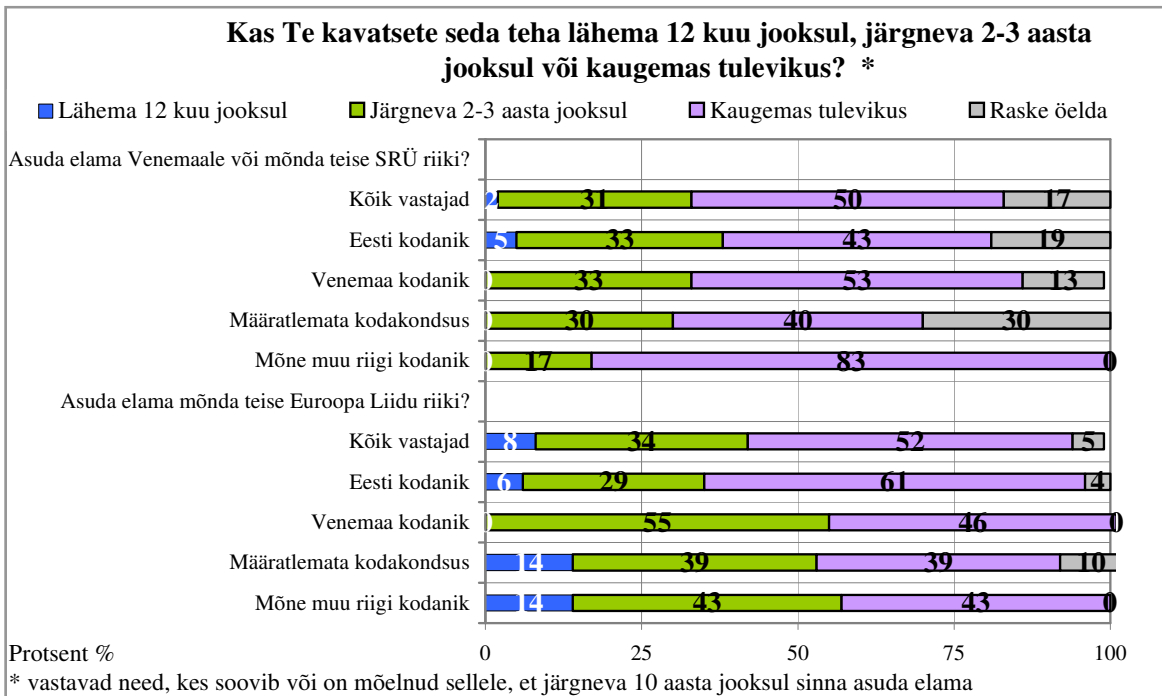
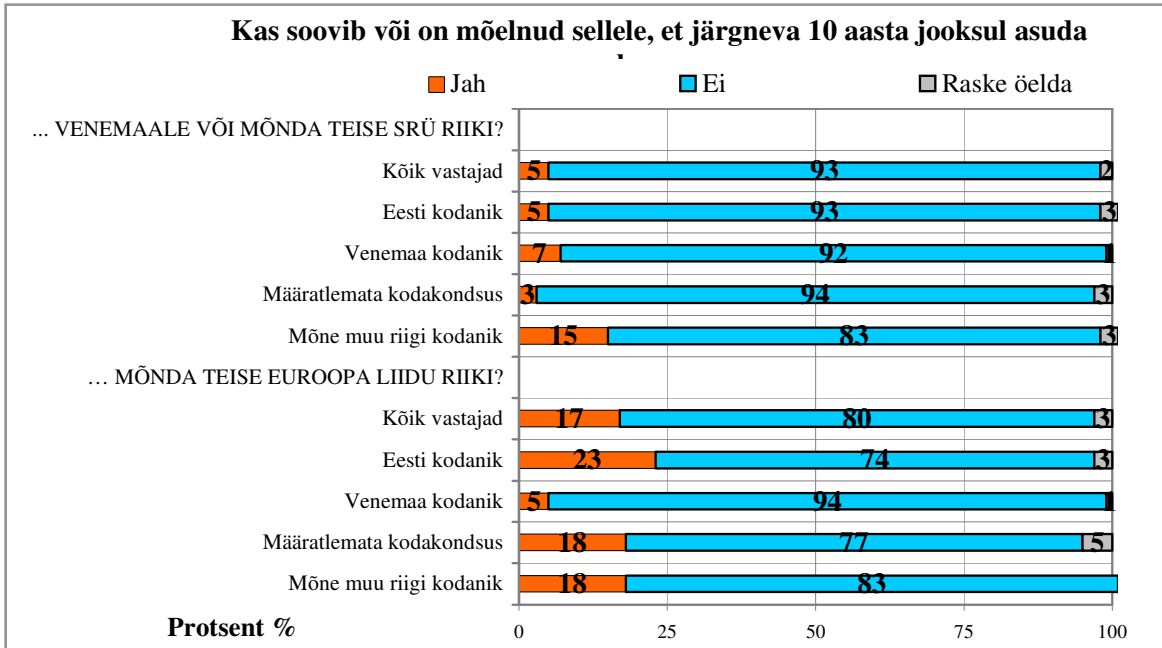
Mida järgnevast kavatseb ette võtta, et oma elu paremaks muuta? *

Protsent %

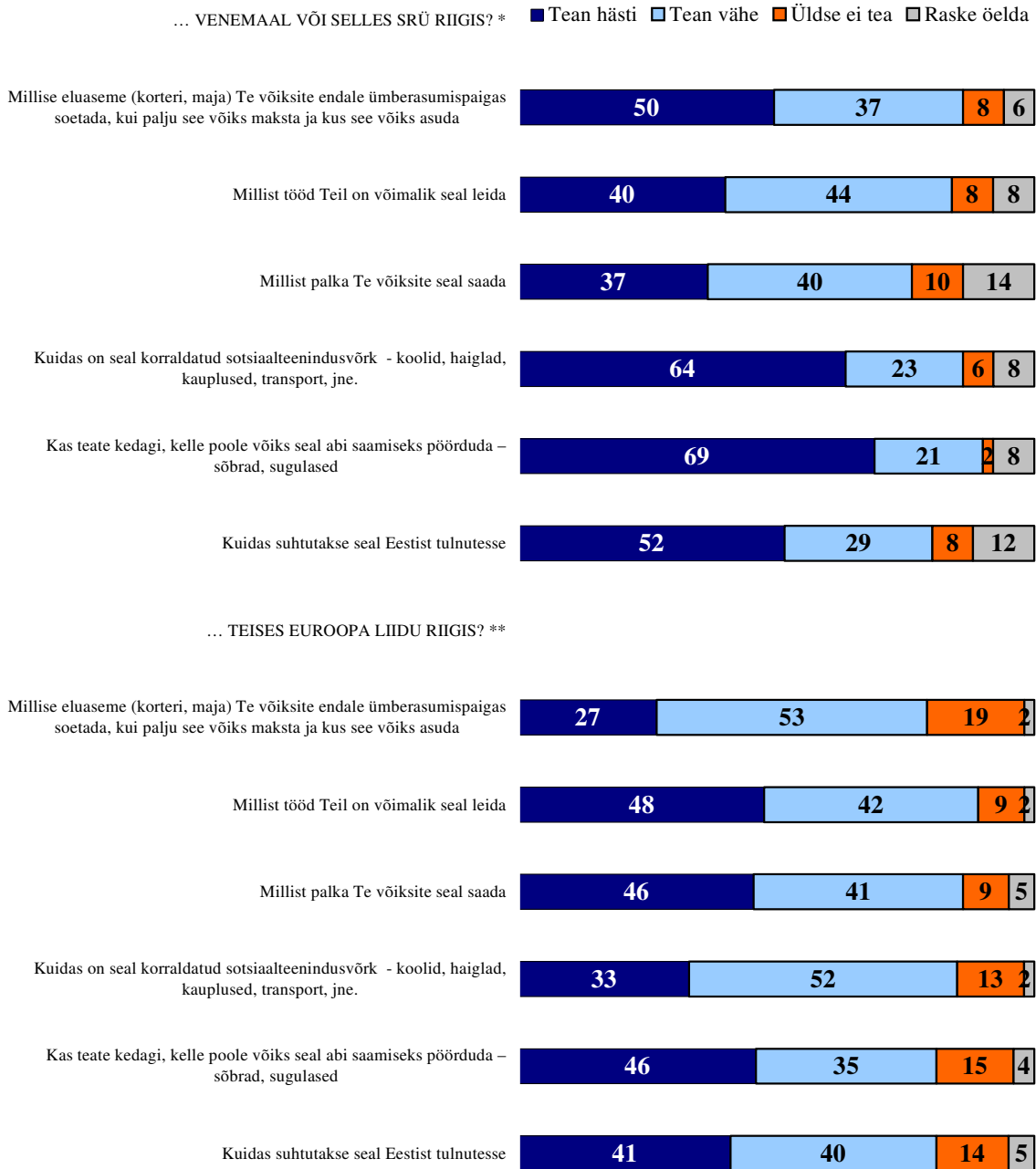
*kuna iga respondent võis anda mitu vastust, siis võib protsentide summa olla 100-st suurem

Graafik 36

Graafik 37

Kuivõrd teadlik Te olete järgmistest asjaoludest...? KÕIK VASTAJAD

Protsent%, Vastavad need, kes soovib või mõelnud sellele, et järgneva 10 aasta jooksul asuda elama ...

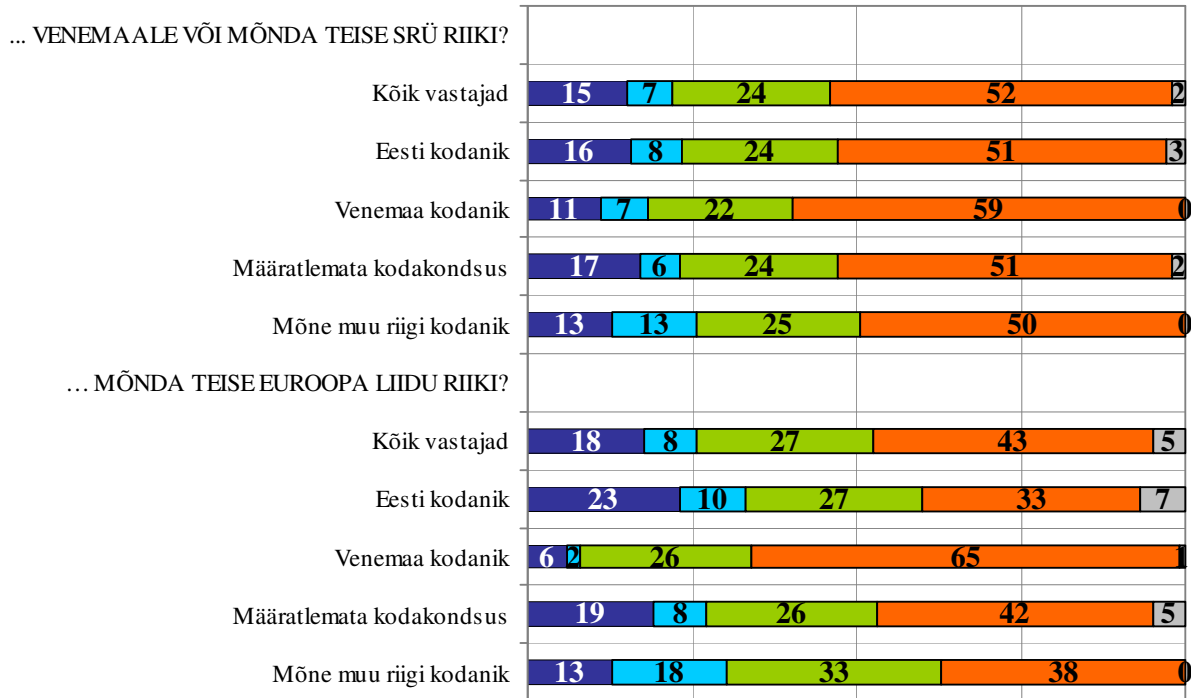
* ... Venemaale või mõnda teise SRÜ riiki

** ... mõnda teise Euroopa Liidu riiki

Graafik 38

Oletagem, et Te sooviksite sinna asuda elama. Kas Te läheksite sinna üksi, võtaksite kaasa osa oma perekonnast või võtaksite kaasa kogu oma

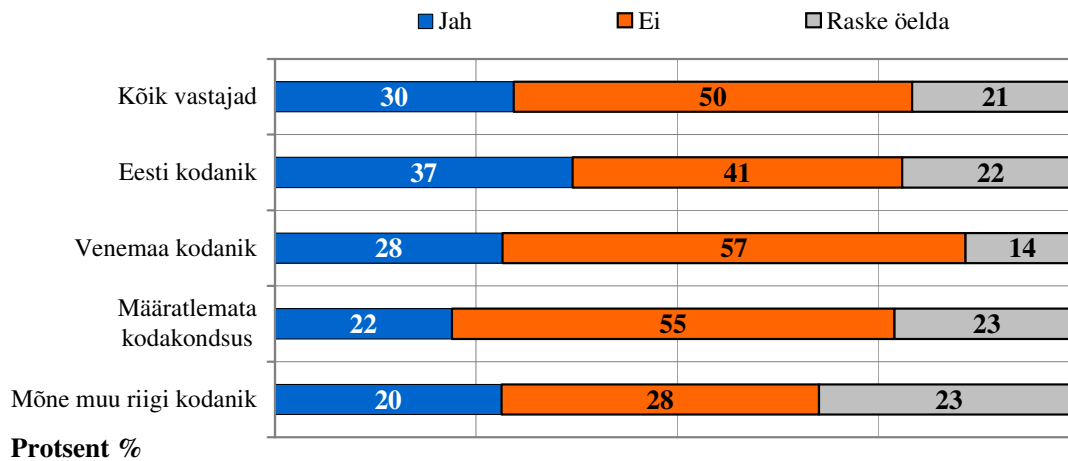
- Läheksin üksi
 ■ Võtaksin kaasa kogu perekonna
 ■ Muu/Raske öelda
 ■ Võtaksin kaasa osa oma perekonnast
 ■ Ei kavatse sinna sõita

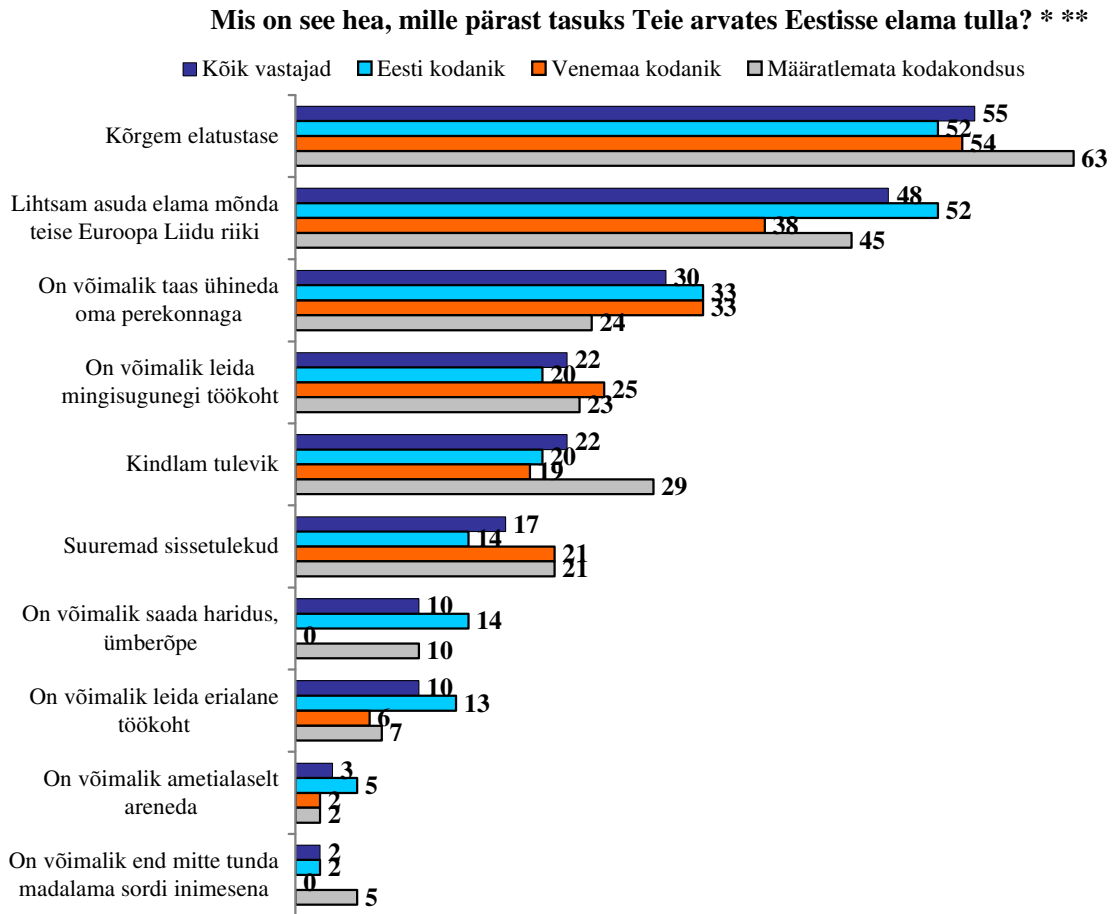
Protsent %

Graafik 39

Oletagem, et mõni Teie välisriigis elavatest tuttavatest, sõpradest või sugulastest sooviks asuda elama Eestisse ja ta küsib Teie käest nõu, kas tasub Eestisse tulla või mitte. Mida Te talle vastaksite?

Graafik 40

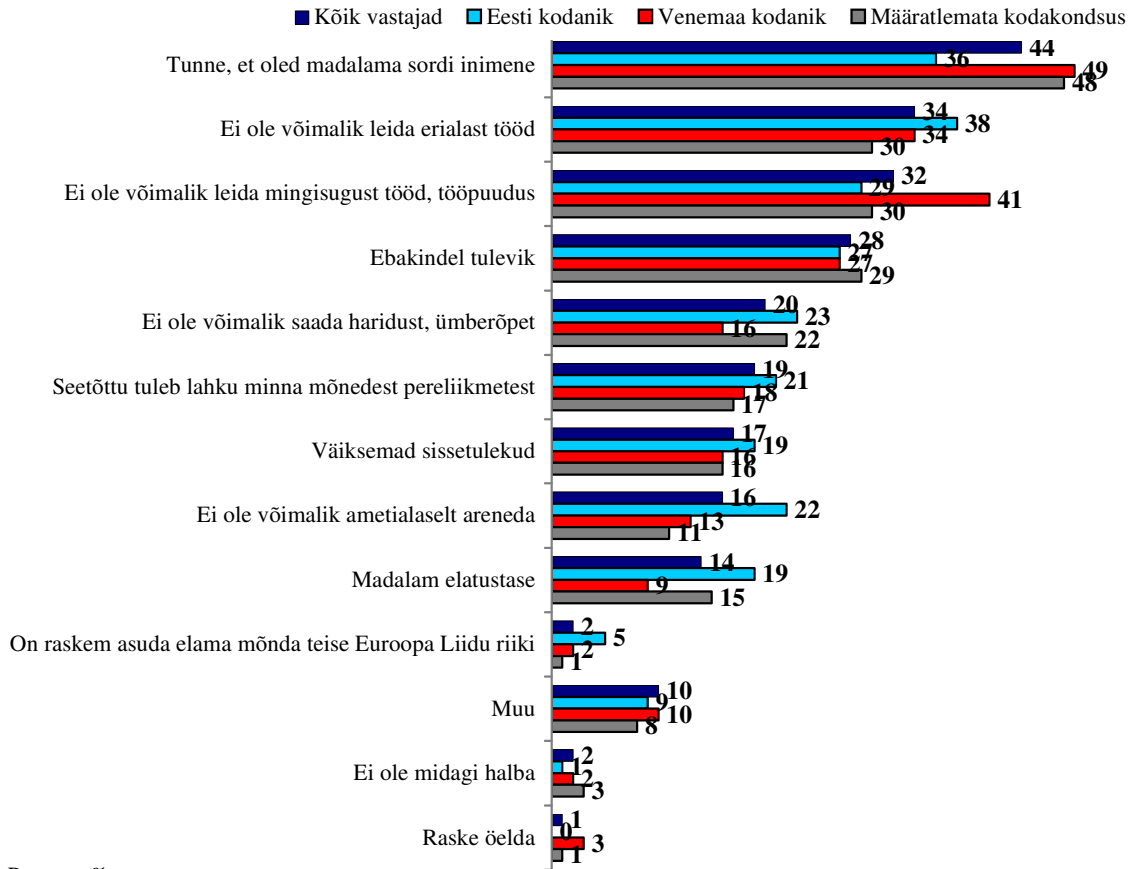
Protsent %

*kuna iga respondent võis anda mitu vastust, siis võib protsentide summa olla 100-st suurem

** vastavad need, kes arvasid, et Eestisse tasub elama tulla

(grupp "Mõni muu riigi kodakondsus" on liiga väike, et seda eraldi analüüsida)

Graafik 41

Mis on see halb, mille tõttu ei tasu Teie arvates Eestisse elama tulla? * **

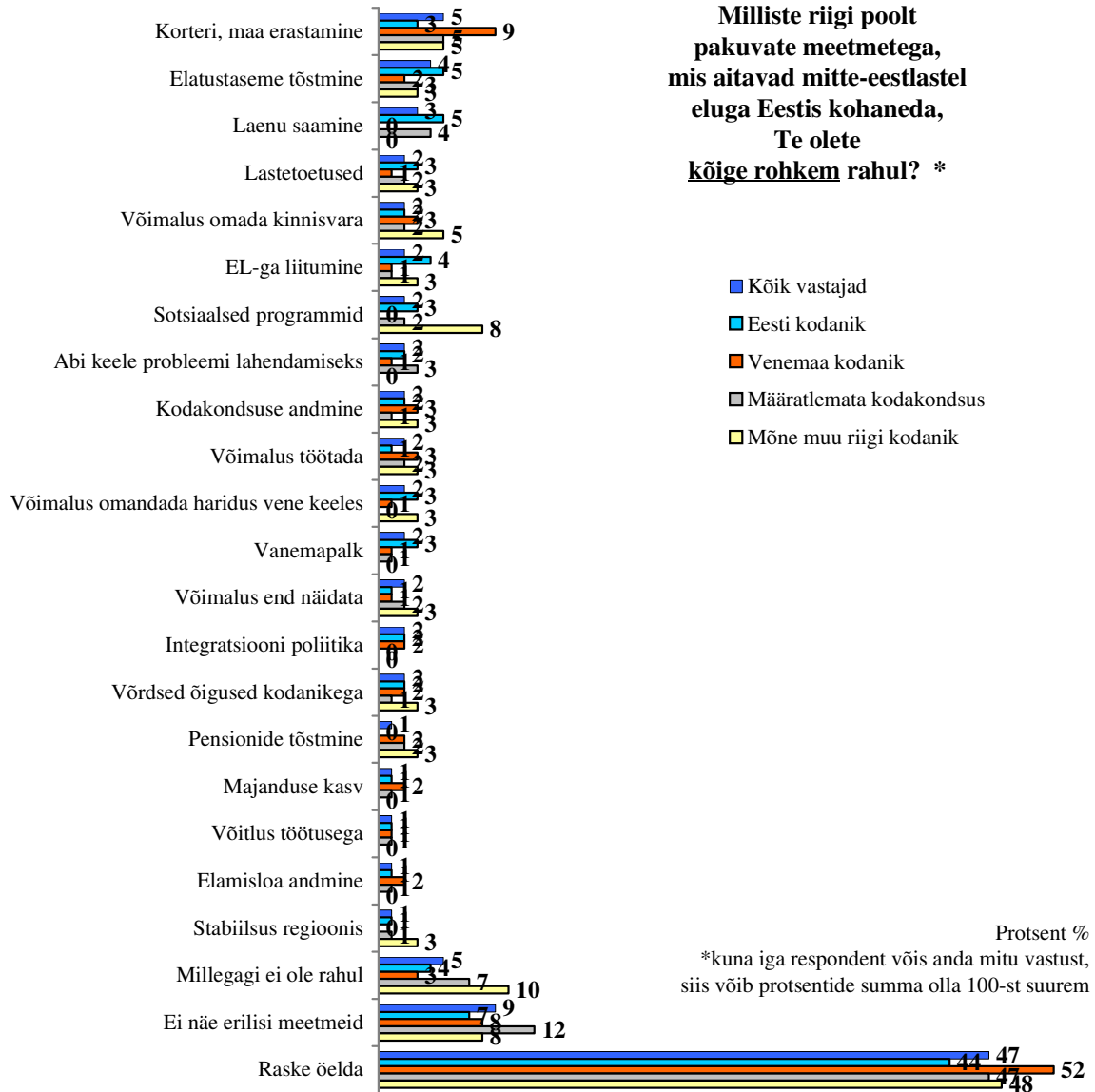
Protsent %

*kuna iga respondent võis anda mitu vastust, siis võib protsentide summa olla 100-st suurem

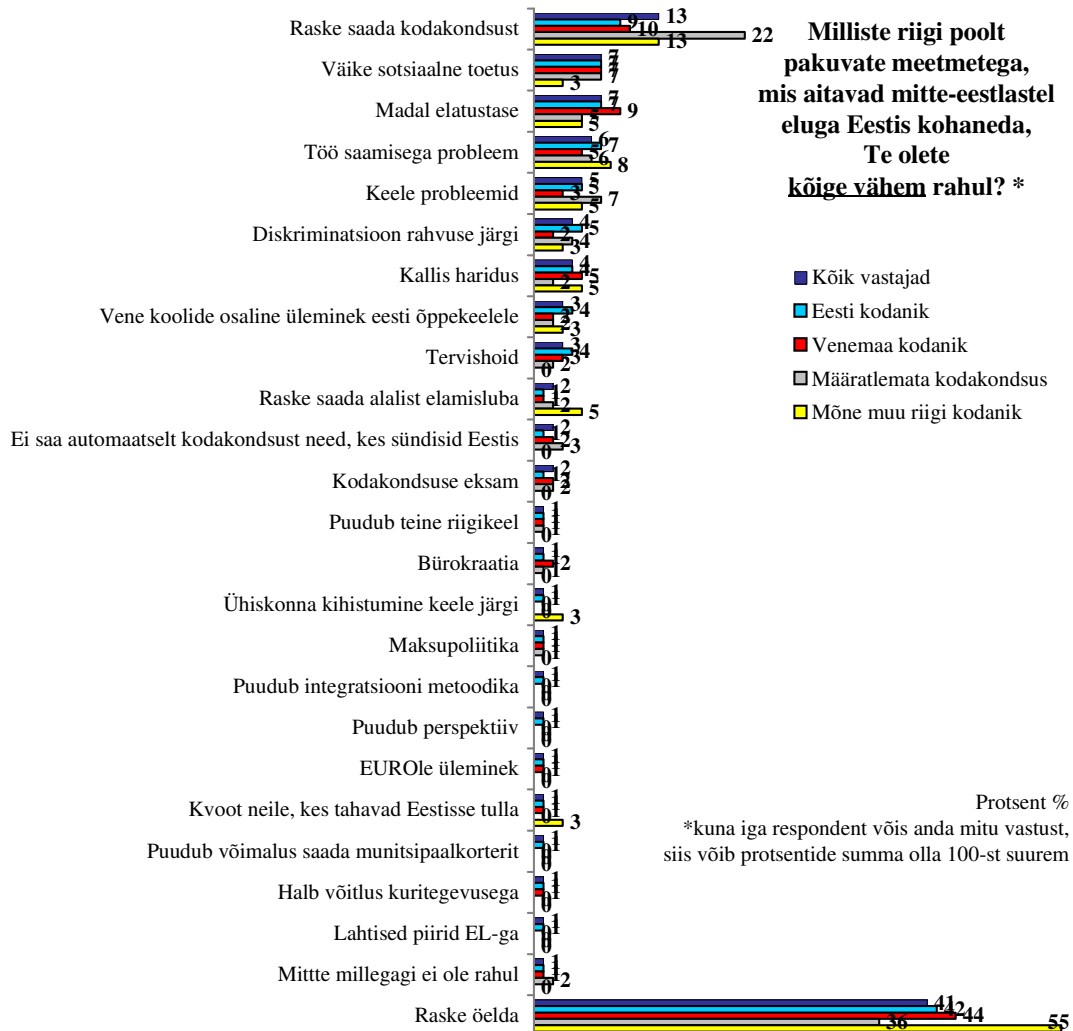
**vastavad need, kes arvasid, et Eestisse ei tasu elama tulla

(grupp "Mõni muu riigi kodakondsus" on liiga väike, et seda eraldi analüüsida)

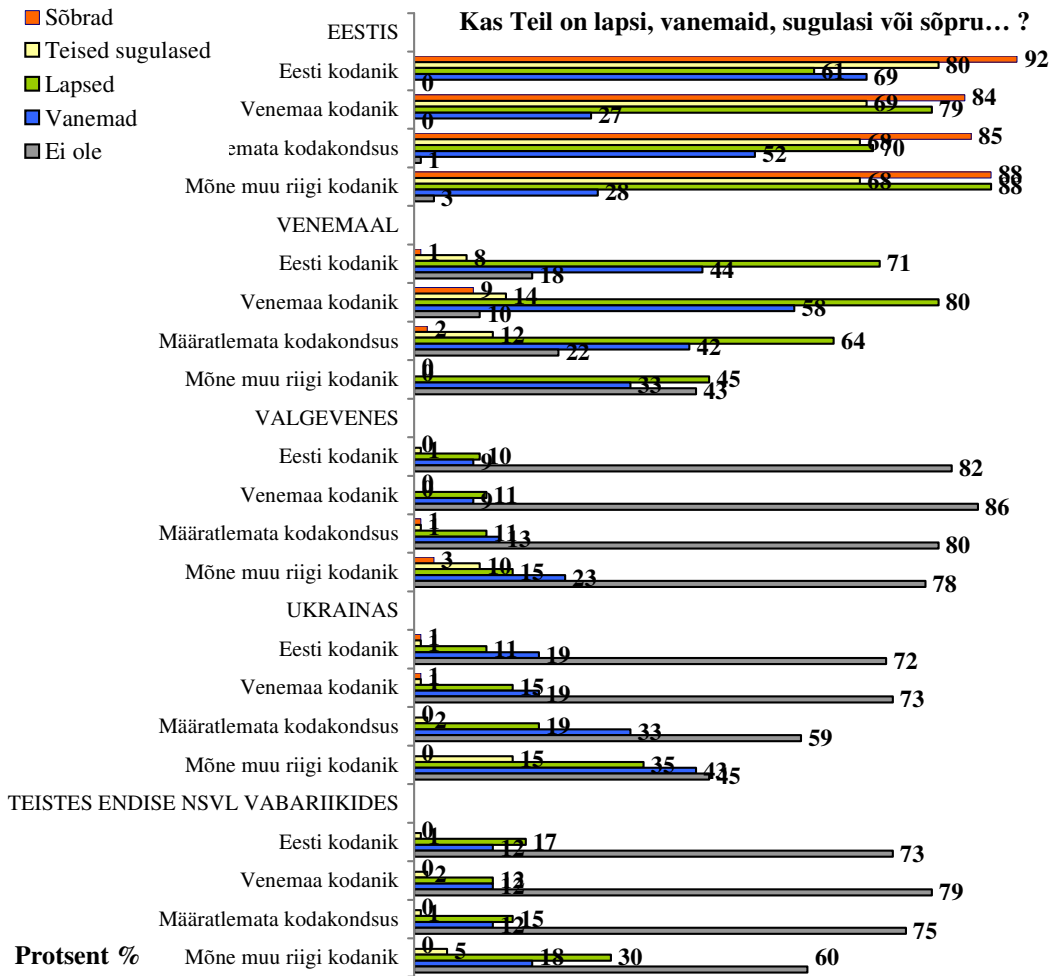
Graafik 42

Graafik 43

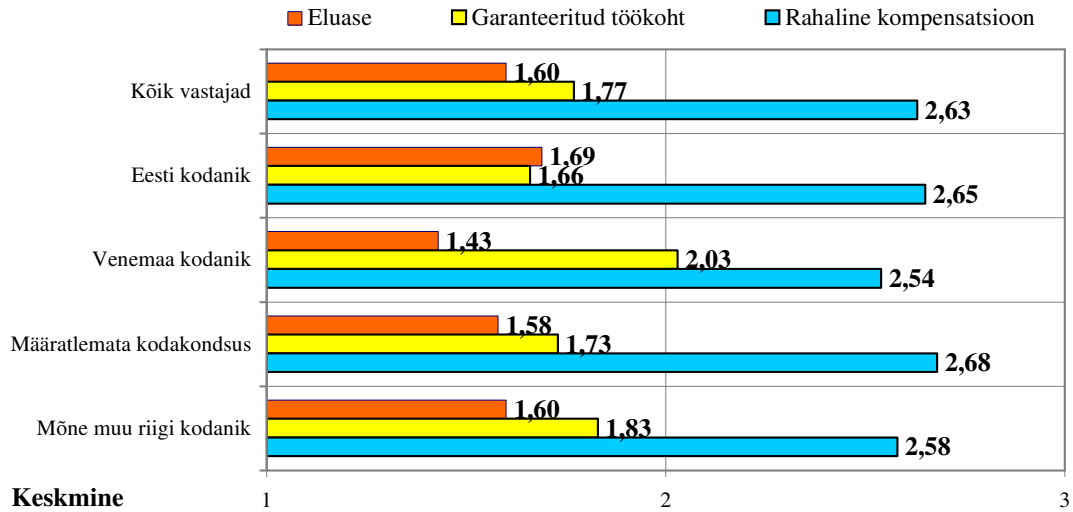

Graafik 44

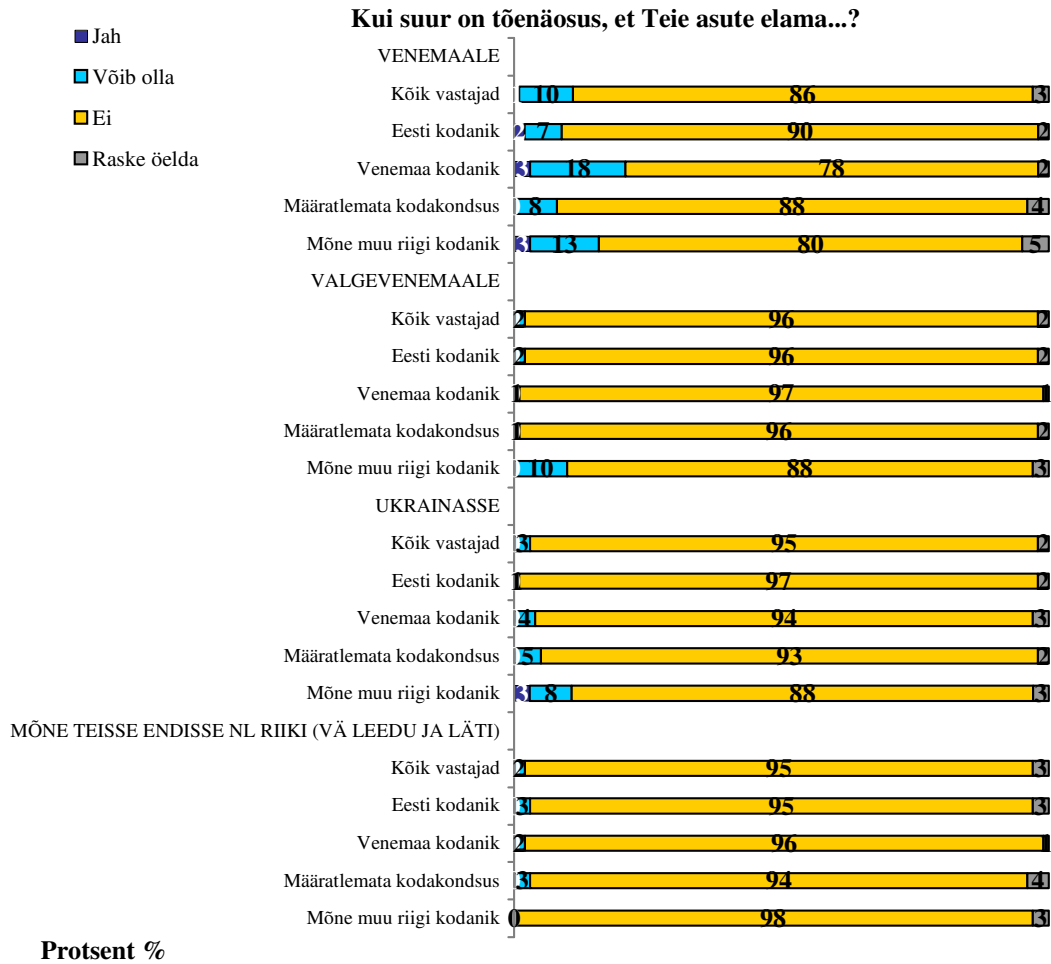

Graafik 45

Kui Te sooviksite kolida Venemaale, Ukrainasse, Valgevenesse või mõnda teise endise NL vabariiki, siis millised järgnevatest tingimustest peavad olema täidetud? (1-kõige tähtsam, 3-vähem tähtis)

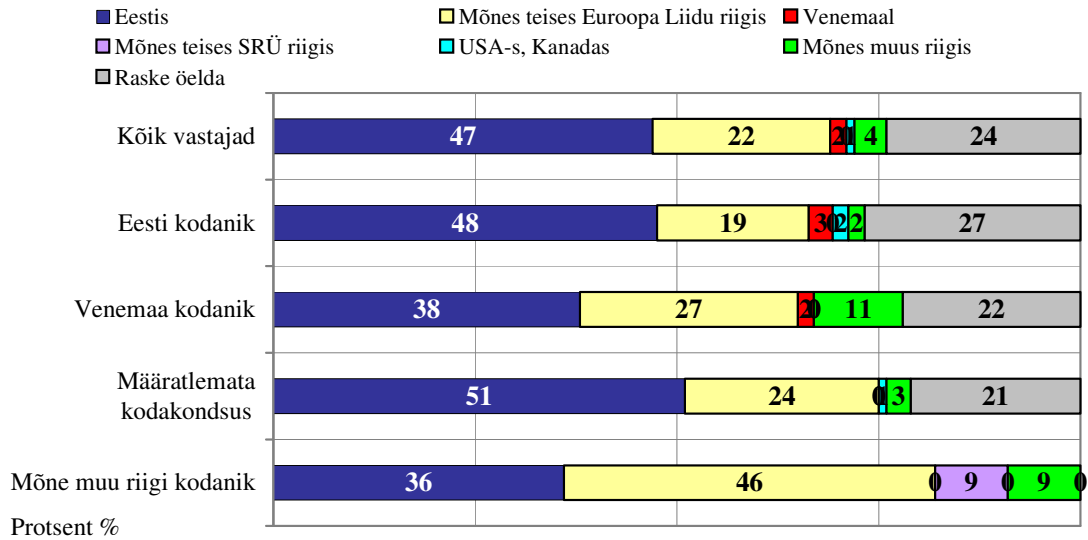

Graafik 46

Graafik 47

Kus Te soovikiste, et Teie lapsed tulevikus elaksid? *

*vastavad respondendid, kellel on alla 18.aastaseid lapsi